

Včelařství

5/2019

Jaro je tady

Těšme se na chvíle u včel

Vosk více než zlato

Věřím v budoucnost Včelpa, říká Jan Šmíd

Obsah – květen 2019

146 Kalendárium – květen

149 Pozvánka

Mezinárodní včelařská výstava Brno
*Tradiční výstava spojená se soutěží
o medovinu roku*

150 Rozhovor

Věřím v budoucnost Včel
*S Janem Šmídem (podruhé) nejen
o společnosti Včel*

153 Zadáno pro předsedkyni

154 Včelařská praxe

Včelařská sezona začala
*Potřebné jarní úkony popisuje Jiří
Sláma*

156 Včelařská praxe

Tvorba oddělků
*S Oldřichem Veverkou o účinném
protirotovém opatření*

158 Včelařská praxe

Vyšší šlechtitelské chovy včely
medonosné kraňské
*Pavel Cimala představuje další
chovatele matek*

160 Aktuálně

Mapa prodejců medu spuštěna

Slovenští včelaři mají nového
předsedu Milana Rusnáka

162 Pro začínající včelaře

Včelařské pomůcky
*Kolik včelařského náradí je potřeba
do začátku, radí Gustav Uváčik*

164 Co říká věda

Z Výzkumného ústavu včelařského
DoI – V (XVII)
Vosk nad zlato

O cenné včelařské surovině
s Daliborem Titěrou

166 Zdraví včel

Coloss: Monitoring úspěšnosti
zimování včelstev
*Možnost zapojit se do
celorepublikového průzkumu trvá do
20. 5. 2019*

167 Zdraví včel

Zvýšené úhyny včel a povinnost
hlášení na KVS

Natura Viva 2019 – pozvánka
s poukázkou na levnější vstupenku

168 Řádky pro včelařky

Zuzana Hrdinová: Odmalička jsem
byla u včel
*Zpověď příslušnice včelařské
dynastie zapsal Petr Kolář*

169 Fotograf

Včely objektivem přítele Zdeňka
Dukáta

170 Rozhovor

Medomat v Berouně prodává med
i o půlnoci
*O jednom včelařském
podnikatelském záměru referuje
Zdeněk Kulháněk*

172 Zaostřeno na včelařskou mládež

VKM Stříbro

174 Zadáno nejen pro včelařky Květnové hrátky

176 Napsali jste nám

Vybíráme z vašich dopisů a pozvánek

178 Jubilea/Odešli z našich řad

180 Napsali jste nám

Blahopřejeme/Vzpomínáme

3. a 4. obálka

Poznejte a pěstujte – Jeřáb
*Rostliny pro včely i pro přírodu
v rubrice Miroslavy Novotné*

Včelařství, květen 2019

Foto na titulní straně:

Evžen Báchor

Rojový matečník.

"Pěkně se to rojí," říkávalo se před lety. Dnes je ale rojení na obtíž.

Včelařství – odborný a spolkový měsíčník

Ročník 72 (154)

Pro své členy vydává Český svaz včelařů, z.s., se sídlem v Praze

IČO: 00443239, DIČ: CZ00443239

Místo vydání: Praha

Odpovědný redaktor: RNDr. Petr Kolář
tel.: 224 932 351, redakce@vcelarstvi.cz

Inzerce, jubilea a úmrtí: Alice Ošmyková
tel.: 224 934 478, inzerce@vcelarstvi.cz

Expedice a reklamace nedoručení časopisu:
Jaroslava Nechybová
tel.: 224 934 082, nechybova@vcelarstvi.cz

Redakce, inzerce a expedice:
115 24 Praha 1, Křemencova 8
e-mail: redakce@vcelarstvi.cz; inzerce@vcelarstvi.cz
internetové stránky: www.vcelarstvi.cz

Neobjednané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo veškeré příspěvky podle potřeby stylisticky a rozsahově upravovat.

Uzávěrka redakčního materiálu je k poslednímu dni měsíce, jenž aktuálnímu číslu o dva měsíce předchází (např. červené číslo – konec dubna).

Redakční rada:

Ing. Zdeněk Kulhánek (předseda), MVDr. Miloslav Peroutka, CSc. (místopředseda), Vlastimil Dlab, Ing. Oldřich Doležal, Ing. Oldřich Veverka, Ing. Pavel Cimala, Mgr. Zuzana Samleková

Korektury: Michael Mlynář

Sazba: ARTEDIT, spol. s r. o., Štěpánská 9, Praha 2
Tisk: Europrint a.s., Pod Kotlářkou 3, Praha 5
Distribuce:
Česká pošta, s.p., Politických vězňů 4, Praha 1

Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 17. 4. 2019
a vyšlo dne 23. 4. 2019

MK ČR E 126/ISSN 0042-2924

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Včelařství vychází za přispění
Ministerstva zemědělství

Květen – měsíc včelařství

Máj je nejen lásky čas, jak psal již Karel Hynek Mácha, ale také měsíc včel a včelařů.

A snad právě proto, že květen je důležitým měsícem pro včelařství, kdy příroda nejvíce kvete, přichází ta hlavní snůška nektaru, včely mají nejvíce práce a včelaři se těší na první med, byl tento měsíc vyhlášen Mezinárodním měsícem včelařství a 20. květen Mezinárodním dnem včel. I Český svaz včelařů na svých květnových akcích bude slavit tento významný měsíc a den.

V neděli 19. 5. se uskuteční letos již po sedmnácté každoroční Svatá pouť na Hostýn organizovaná Základní organizací ČSV Bystřice pod Hostýnem. V 10:00 hodin proběhne u sochy sv. Ambrože, patrona včelařství, svěcení a žehnání krojů včelařů a spolkových praporů. V 10:15 začne slavnostní mše svatá za všechny živé a zemřelé včelaře a jejich rodiny, kterou by měl již tradičně celebrovat arcibiskup Jan Graubner.

O den později, tedy 20. 5. 2019, v den oslav Mezinárodního dne včel, připravuje ČSV setkání významných osobností včelařského a veřejného života v Masarykově včelíně hradního architekta Josipa Plečnika na Pražském hradě.

A prakticky hned poté, konkrétně 22.–26. 5., se v Lysé nad Labem koná již 24. ročník výstavy myslivosti, rybářství a včelařství Natura Viva 2019. Natura Viva je jedinou každoroční odbornou výstavou tohoto typu v České republice. Spolupředátelem je Českomoravská myslivecká jednota, Český rybářský svaz a Český svaz včelařů – připravily i pro letošek reprezentativní expozice, v nichž návštěvníky seznámí jak se svojí činností, tak i s řadou novinek.

Výstava trvá pět dnů, a tak doufáme, že si včelaři najdou čas na návštěvu našeho stánku. Těšíme se na vás.

Vážení přátelé, Svatý Ambrož, patron včelařů, u kterého se i letos shromáždíme k pouti na mši svatou na Svatém Hostýně, nám zanechal rozsáhlé dílo a zajímavé citáty, které platí i dnes. Je hlubokou pravdou, že se nikdo nevyhlídí tím, že zraní někoho jiného, a zlo v nás je mnohem horší než jakýkoli vnější nepřítel.

Přeji vám zdravé a silné včely, bohatou pylovou a nektarovou snůšku, příznivé počasí a mnoho radosti z prvního vytočeného medu.

Mgr. Jarmila Machová

Výstava Natura Viva 2019. Čtěte na str. 167!

**Na str. 167 najdete poukaz pro zakoupení vstupenky se slevou na Výstaviště v Lysé nad Labem.
Platí pouze pro členy Českého svazu včelařů.**

Květen

„Měsíc květen včelařův um prověřit, buď včely doma zůstanou, nebo v roji odletí,“ praví letitá pranostika. Květen je klíčovým měsícem, kdy se ukáže, jak včelař připravil včely na novou sezonu. Pokud je včas nerozšíří, včely dostanou rojovou náladu a uletí. Pokud nechá starou matku, tak včely opět rojem vyřeší novou matku, kterou si samy vychovají. Proto musíme mít stále k dispozici nové mladé matky, které máme po celou zimu v oddělcích.

Slunce vstoupí ve druhé polovině měsíce do znamení Blíženců, den se prodlouží o hodinu a 23 minut.

Počasí podle stoletého kalendáře: od 1. do 8. vyjasnění, teplo; od 9. do 15. deštivo; od 16. do 26. proměnlivo; od 27. do konce měsíce ochlazení.

Příroda

Podle stoletého kalendáře je počasí v květnu proměnlivé. Příroda plně rozkvétá a otevírá svou náruč. Vůně z nekonečného množství květů se šíří krajem. Samozřejmě za předpokladu, že dubnové mrazíky nespálily všechny květy, či sucha následně nevykonala své. Bohužel by se tím potvrdily naše zkušenosti z posledních pěti let.

Žluté lány řepkových polí lemované nekonečnými řadami prunusů, louky plné

květů pampelišky lékařské, okraje lesů s porosty třešně ptačí a ovocné sady jsou typickými místy s rostlinami včelařského jara. Všechny tyto rostliny jsou bohatým zdrojem nektaru i pylu. Ovšem v polovině měsíce přichází rychlé ochlazení vstupem ledových mužů Pankráce, Serváce a Bonifáce. V těchto dnech přichází zvýšené množství srážek a ojediněle i ranní mrazíky, které mohou negativně ovlivnit úrodu. Nejcitlivější na mrazíky jsou třešně, meruňky, broskvoně, vinná réva nebo ořechy. Květen je skutečným měsícem rozkvetlých rostlin.

Pranostiky

Prší-li na prvního máje, úroda píce malá je. Je-li máj zahradníkem, není stodol milovníkem.

Na svátého Floriána (4. května) končí chladna a otevírá se pastvin brána.

Včely

Měsíc květen je pro včely ve znamení velkého rozvoje, přínosu medu, rojení a oddělků. Včelstva rozšířená v závěru dubna do tří nástavků vstupují do května ve velké síle. Plodové plásty jsou z větší části zakladeny. Namnožené včely se začínají v úlu více a více těsnat, létavky se zavěšují pod plástové rámy do podmetu, čímž včelaři signalizují, že již mají málo místa. V tomto období je nutné úl opět dostatečně rozšířit přidáním dalšího, již čtvrtého nástavku medníku.

Matka v tomto období denně naklade téměř 2000 vajíček a stejné množství včel se následně vylíhne. Úl je zásobován dostatkem pylu i sladiny. Denní přínos často bývá i několik kilogramů. Pokud nedojde k rozšíření prostoru přidáním nových plástů, začnou pomalu ubývat volné buňky a matka je tak omezována v kladení. Tím vzniká jeden ze zásadních faktorů ovlivňujících rojovou náladu. V úlu se začíná měnit životní rytmus. Matka přestává klást nová vajíčka a produkovat mateří látku.

Mateří látka jako vůně včelstva je produkována kusadlovými žlázami a funguje jako sdružovací feromon předávaný potravou. Zde je nutné vzniklé situace včas předcházet různými opatřeními, aby nedošlo k vyrojení včelstva. Především je potřeba provést včasné rozšíření úlu již na konci dubna dodáním dostatečného množství mezistěn (minimálně 10 kusů) pro stavbu nových plástů, dále vložit do okrajových částí vrchního a středního nástavku po dvou stavebních rámcích.

V polovině měsíce je pro zmenšení rojové nálady dobré, jak se lidově říká, „pustit včelám žilou“. To znamená odebrat část mladých včel se zavíčkovanými plodovými plásty a vytvořit oddělek pro vznik nového

Květ jabloní poskytuje včelám kvalitní nektar i pyl

První květový med

Zaklíčované matečnický

Zralé matečnický

Nové budoucí matky

Rojové matečnický jsou postrachem včelaře, ale mnohdy se dají využít pro odchov nových matek

Takto dopadnou umělé matečnický bez chovné nálady včel

včelstva. Tímto opatřením se sníží tlak včel v úlu a zvětší se prostor pro další plodování.

Rojení

Rojení je rozmnožování včelstev bezpohlavním dělením pro zachování svého druhu, při kterém se z jednoho včelstva stanou dvě, každé se svou vlastní matkou. S prvorojem vylétají oplozená matka, trubci a dělnice všech věkových kategorií s mednými volátky naplněnými medem, který jako zdroj potravy postačí na první dny života mimo úl. V úlu zůstává nová neoplozená matka se zbytkem včel. Po několika dnech, kdy dochází v původním úlu ke stabilizaci, vylétá nová mladá matka na snubní prolety. Po návratu již zůstává v úlu a plní své poslání.

V nedávné historii bylo rojení bráno za velký úspěch a včelař byl považován za dobrého chovatele. Vyrojený úl je však mnohdy pro včelaře již bez užitku a nezřídka i bez včel, které se opakovaně vyrojíly.

Jak jsme si již sdělili, důvodů pro vznik rojové nálady je několik, mezi nejdůležitější náleží nepoměr mezi zavíčkovaným a otevřeným plodem, ke kterému dochází v malém úlovém prostoru. Mladušky, kojičky či krmičky s rozvinutými hltanovými žlázami nemají komu předat krmnou kašičku, takže ji polykají, což vede ke zduření jejich vaječníků a dělnice se mění

v trubčice. U včelstva se rozvine rozmnožovací pud na úkor ostatních činností, které jsou rázem utlumeny. Včely přestávají pracovat, ustává ruch na česne a dělnice se nestarají o matku, pouze ji donutí zaklást vystavěné mateří misky pro nové matečnický. Dalšími příčinami rojení mohou být i zvýšená teplota v úlu nebo geneticky dané dědičné vlastnosti.

Pokud se přes všechna opatření včely vyrojíly, je nanejvýše vhodné roj odchytit a uložit do nového úlu. Zásadně odchytíme pouze náš roj, ten poznáme podle označené matky, nebo jsme přímými svědky rojení a pak bez obav roj sejmeme a usadíme. Roje neznámého původu raději zlikvidujeme, protože bychom si na stanoviště mohli zavléci nebezpečnou nákazu.

Jak nejlépe usazený roj odchytit? Vždy záleží na místě, kde se roj usadí a na jeho přístupnosti. Těžko lze vyjmout roj z kómína nebo jej sundat z vrcholu 25 metrů vysokého stromu. Z větší části se roj usadí nedaleko od úlu, zpravidla na strom. Tím k němu máme dobrý přístup. Zavěšený roj trochu budí hrůzu, ale ten má úplně jiné starosti. My si v klidu přineseme rojáček, žebřík, lahev s vodou a rozprašovačem. Je dobré si chránit obličej kloboukem se sítkou. Roj jemně orosíme mlhovinou a do připraveného rojáčku jej silným úderem do větve sklepeme. Odchycené včely čas-

tečně uzavřeme víkem a takto je ponecháme několik hodin pod stromem, kde byl roj zavěšen. Kolem totiž létá ještě mnoho včel, které si podle vůně najdou zbytek svého včelstva a přidají se k němu. Tím máme jistotu, že jsme odchytli všechny včely. Je dobré předem roják vybavit jednou souší s trochou vody a medu a jednou mezistěnou. Včely zde pak rády zůstanou.

Po osazení roje do nového úlu včely ochotně staví nové dílo, matky kladou velké plochy plodu a tím vzniká jistota, že v další sezoně jsou z nich silná produkční včelstva. Pokud ovšem s rojem vylétla již tři a víceletá matka, tak od roje nečekejte velký úspěch. V takovém případě po stabilizaci roje vyměníme matku za mladší.

Včelař

Včelaři nastává období plné radosti, nekonečné práce, využití včelařského umu a zúročení celoroční snahy a pile. Od prvního květnového dne je nutné se včelám plně věnovat a následně připravit vše pro odchov matek. Průběžně rozšiřovat úly postupným přidáváním mezistěn, zakládat nové chovy pomocí oddělků. Tím získáme zdravá včelstva, dostatek medu a málo rojů.

Nasazování medníků

Nesmíme zapomenout na včasné přidání medníků, pod které se současně umísťují

Nejčastěji se roj usadí na stromě

Ale v řadě případů si dokáže vybrat velice rozmanitá místa

mateří mřížky zabraňující přístupu matky. V našem chovu mřížky nepoužíváme. Vnímáme je jako umělou včelí překážku. Proto při vytáčení musíme dávat pečlivý pozor, zda není na medných plástech přítomná matka.

Přidáním dalšího nástavku s plásty dáváme včelám prostor pro svůj rozvoj, čímž také vytváříme opatření proti rojové náladě. Připravené nástavky-medníky vybavíme soušemi a mezistěnami. Pokud při výběru narazíme na trubčinu mezi soušemi, vyřadíme a vyvaříme ji. Trubčina je dobrým zdrojem vosku. Nástavek posadíme na horní část úlu jako čtvrtý. Při dobré snůšce, kdy včelstvo dosahuje vrcholu růstu, můžeme přidat i pátý.

Oddělky

Každý racionálně uvažující včelař si každoročně vytvoří několik oddělků. Jejich počet by měl odpovídat minimálně 50 % stavu z celkového počtu kmenových včelstev. Pro tvorbu oddělků je několik důvodů.

Lány řepky v polabské krajině v okolí Pardubic

Jednak si zde deponujeme záložní matku, se kterou můžeme řešit různé problémy vzniklé při práci včelaře a dále máme možnost obnovy chovu.

Na tvorbu oddělků používáme plemenáčky na šest plástů. Do nich vložíme medný a pylový plást, jednu souš, na kterou nastříkáme trochu vody, protože v oddělků nejsou v dostatečném množství létavky, které by přinesly potřebnou vodu a nektar. Dále přidáme z každého silného včelstva po dvou až třech plodových plástech se zavíčkovaným plodem a mladými včelami „mladuškami“. Při vyjímání plástů musíme dávat pozor, abychom nepřenesli také matku. Na jejich původní místo vložíme zpět mezistěny.

Než však začneme s oddělky, nejprve si připravíme k odchovu sérii umělých matečnicků s malým množstvím mateří kaše, do které přelarovujeme jednodenní vylíhlý plůdek. Sérii následně vložíme do chovného včelstva. Za šest až sedm dnů se pustíme do přípravy oddělků, do kterých již vložíme otevřené matečníky. Můžeme použít i zralé ve stáří čtrnácti dnů. Pro začátek je jednodušší přidávat do oddělků otevřené. Mladušky se o ně okamžitě začnou starat a vychovávají si novou matku.

Chov matek

S chovem matek začínáme v našich podmínkách zpravidla na konci dubna. Plemenný materiál odebíráme vždy ze včelstev s nejlepšími vlastnostmi, které sledujeme po celý rok. Z poznámek a podle zkušeností si zvolíme odpovídající včelstva. Pro tento účel jsme si stanovili tato kritéria: dobrý medný výnos, klidné sezení na plástech a nerozbíhavost, odpovídající čistící pud, mírnost a malá rojivost.

Připravené lišty s umělými matečníky den předem vložíme k navonění do včelstva s chovnou náladou. Včely je očistí, vydezinfikují propolisem a na jejich okraji vystaví jemný voskový proužek. Druhý den do misek kápneme malé množství mateří kaše

mírně zředěné vodou, do které přeneseme jednodenní plůdek. Pokud bychom vložili starší larvičku, zkrátí bychom její krmení a tím by se dostatečně nevyvinuly pohlavní orgány, především vaječníky. Lišty poté vložíme mezi plodové plásty do chovného včelstva se silnou chovnou náladou, s velkým množstvím mladušek a dostatkem zásob.

Vystavěné matečníky lze zužitkovat jako otevřené mezi šestým až sedmým dnem, nebo dva dny před jejich líhnutím. Ve druhém případě je nutné třináctý den matečníky „zaškolkovat“ do klíček. Ty se též mohou nechat vylíhnout v chovném včelstvu. Zralé matečníky vkládáme do připravených oddělků. Matka se tak vylíhne do přirozeného prostředí svého budoucího společenství. Zhruba po týdnu vylétá na snubní prolety, aby se oplodnila s několika trubci. My provedeme kontrolu až po deseti dnech od vložení zralého matečníku. Pokud se matka bezpečně vrátila ze snubních proletů, již zpravidla klade první plochy vajíček.

Pro odchov matek poslouží také stárter. Ten si vytvoříme z plemenáčku, do kterého ometeme mladušky z pěti až šesti plodových plástů, dále vložíme plást se zásobami medu a pylu, plást s vodou a dva se zavíčkovaným plodem. Pozor, abychom s mladuškami nepřenesli i matku. Mezi plodové plásty vložíme připravenou lištu s umělými matečníky. Po vystavení matečnicků je odebereme a použijeme v oddělcích či v odchovném včelstvu.

Závěrem bych chtěl říci, že je velmi nutné, aby si každý včelař zavedl u každého včelstva úlový deník, do kterého si bude zapisovat všechny důležité informace z projevu včel v průběhu celého roku. Především jejich charakter, bodavost, rozbíhavost, velikost plochy plodu, sílu včelstva, množství zásob, spád roztočů, rojení atd.

Evžen Báchor
e-mail: evzen.bachor@volny.cz

Mezinárodní včelařská výstava a přehlídka medovin v květnu na brněnském výstavišti

Od 12. do 15. května 2019 proběhne na brněnském výstavišti Národní výstava hospodářských zvířat souběžně s veletrhem ANIMAL TECH a Národní výstavou myslivosti. V rámci tohoto komplexu se uskuteční i mezinárodní včelařská výstava v pavilonu G1. Tato akce je určena jednak odborníkům, pro které jsou připraveny včelařské přednášky a prodej včelařských potřeb, a jednak široké veřejnosti, která přichází nakoupit včelařské produkty – například med, výrobky z medu a medovinu. Souběh s Národní výstavou hospodářských zvířat a dalšími veletrhy je zárukou vysoké návštěvnosti.

www.animaltech.cz

Vážení přátelé,

Brněnští včelaři si vás dovoluji pozvat na tradiční včelařskou výstavu, která se bude konat ve dnech **12.–15. května** na BVV.

Pokud vás neuspokojí **odborné včelařské přednášky**, můžete navštívit Národní výstavu hospodářských zvířat či Animaltech.

Kód na získání zlevněné vstupenky si můžete stáhnout na našem webu www.vcelaribrno.cz.

Akci organizujeme s finanční podporou Ministerstva zemědělství a Jihomoravského kraje. Oběma institucím tímto děkujeme!

za tým organizátorů
Marek Linger

Foto: Petr Nasadil

Program odborných přednášek konaných 12. 5. 2019

9.30–11.00

Imunita a dlouhověkost včel

doc. RNDr. Pavel Hyršl, Ph.D.

Dr. Pavel Dobeš, Dr. Martin Kunc

Přírodovědecká fakulta Masarykovy Univerzity Brno

11.00–12.00

Včela a patogeny: dokáže se bránit?

Mgr. Silva Dostálková

Palackého univerzita, Olomouc

12.30–14.30

Chov matek – záruka úspěšného včelaření

Ing. Oldřich Veverka

VÚVč Dol

14.30–16.30

Předpoklady chovu vitálních včelstev

Petr Vydra

Včelařství Vydra

Věřím v budoucnost Včelpa

V březnovém čísle časopisu Včelařství jsme otiskli rozhovor s Janem Šmídem, který reprezentuje obecně prospěšnou společnost Příroda, včely a člověk. V reakci na tento rozhovor přišla od našich členů řada telefonátů i písemných dotazů vyžadujících podrobnější informace o společnosti Včelpe i o svazovém dění. Požádali jsme proto přítele Šmída o pokračování. Z mnoha dotazů včelařů jsme vybrali i jeden kritický.

Vážená redakce,
v březnovém časopise jste otevřeně popsali důsledky hospodaření společnosti Včelpe. Přijde mi to jako komentář po prohraném zápase. Chybí mi tam celkový výsledek. Neorientuji se v této kauze, jako asi většina běžných včelařů, a proto mě zajímá, o jaký kapitál ČSV přišel, kdo je za to zodpovědný, kdo měl z ČSV na hospodaření dohlížet atd. Určitě by z toho měly být vyvozeny závěry do budoucna.

hodobé rehabilitaci Včelpa jako servisního zařízení pro včelaře. Jsou i včelaři, kteří chápou skutečnost, že udržení Včelpa mimo insolvenční a jeho následným odkoupením jsme zachránili celistvost svazu. A to je velká cena za bezcennou společnost. Aby Včelpe mělo nějakou cenu, musíme splatit dluhy a znovu získat důvěru a podíl na trhu. Mám radost, že jsou včelaři, kteří se při cestě do Prahy zastaví v prodejně ze zvědavosti a mají zájem o dění nejen ve Včelpe,

se mzdovými prostředky určenými pro zaměstnance. Je to zbytečně zkrslující, takže si mnozí myslí, že svaz je neúměrně drahý.

Včelaři jsou odkázáni na informace přednesené na schůzích ZO. Ty však závisí na vůli jejich představitelů. Neřekl bych, a ani jsem dosud nezaznamenal, že včelaři jsou pravdivě informováni. Jako člen RV mám přístup k dopisům adresovaným poslední dobou většinou na předsednictvo, ale i na RV. Naprostá většina včelařů chápe náš společný majetek jako dar, odkaz našich předků. Řekl jsem i na republice a říkám to i zcela veřejně, že o tento majetek se musíme starat s péčí řádného hospodáře. Přítel Dubčák má správné dotazy, ale momentálně na ně ani nemohu odpovědět, neboť celou záležitost v současné době řeší orgány čin-

Průběh opravy interiéru prodejny Včelpe. Původní stav ke dni 14. 2. 2019

Po odstranění poliček a regálů (20. 2. 2019)...

Trochu na mě dýchl socialismus, kde chyběla zodpovědnost za společný majetek. Včelpe se tvářilo jako společnost pro naše včelaře reprezentující kvalitu našich produktů a přitom se chovalo úplně stejně jako každá komerční společnost s prvotním cílem generovat zisk. Kam se ten zisk poděl a s ním i ti, kdo si jej rozdělovali?

Ted' se opět, myslím už poněkoli káté v historii firmy, nový majitel hlásí o přízeň českých včelařů. Snad bude lepším hospodářem než jeho předchůdci, pouze včelaři se už na zisku nebudou podílet.

Možná jsem všechno špatně pochopil a je to jinak, tak to prosím uveďte na správnou míru.

Děkuji.
Jaroslav Dubčák

Na dopis přítele Dubčáka reaguje Jan Šmíd následovně:

Zaznamenal jsem mnoho telefonátů a mám za sebou i mnoho rozhovorů v prodejně v Křemencově ulici. Je sympatické a dokonce povzbuzující, když vám včelař potřese rukou, poděkuje a popřeje hodně sil a úspěchů při finančně náročné a dlou-

ale i ve svazu. Do Včelpa zase jezdí včelaři třeba až z Moravskoslezského kraje, aby se přesvědčili, že informace o našem prodeji Včelpa Ukrajincům není pravdivá. Jako člen RV jsem doslova šokován, jak špatně, a v mnoha případech možná i vědomě, jsou členové v základních organizacích informováni o skutečném dění ve svazu. Přitom nikdo, s kým jsem měl možnost hovořit, si nepřeje rozpad svazu. A jsou rozčarováni, když jim vysvětlíte souvislosti týkající snahy o odvolání současného předsednictva, jež se poslední dobou objevují. Najednou si uvědomují, že informace, které jsou jim prezentovány, mají většinou daleko k pravdě. Když s nimi hovořím a podrobně jim vysvětlím, jak jsou našemu svazu neustále kráceny dotace od MZe, kolik nesmyslných anonymů na svaz (evidentně z řad nově vzniklých malých spolků) je posíláno na ministerstvo zemědělství, pochopí smysl navrhovaného zvýšení členských příspěvků. Chtějí však vědět, k čemu budou použity. Zde by měl být rozpočet svazu rozdělen na kapitulu administrativní a na svazovou činnost. Ne všichni včelaři si dokážou oddělit z rozpočtu, kolik se vydává na různou činnost nesouvisející

né v trestním řízení. Tentokrát ovšem mají k dispozici vše, co jsme zjistili všestranným auditem. V současnosti jsem vázán naprostou mlčenlivostí, která zcela logicky pomine. Pak bude čas zveřejnit i detaily „ekonomické klinické smrti“ našeho společného majetku Včelpe. Samozřejmě je zde odpovědnost za tento stav ve smyslu zákona 90/2012 Sb., o korporacích. Musíme si však počkat na výsledek onoho vyšetřování PČR. Ale jedno by udělat šlo. Ke Včelpe jsem napsal řadu zpráv, které byly zveřejněny na RV. Ať je tedy redakční rada otiskne v příloze časopisu. A členové hned získají přehled o vývoji ve Včelpe s vyplývající zodpovědností. Když jsem tyto zprávy psal, neměl jsem ještě podepsanou mlčenlivost, ale samozřejmě v těch zprávách nejsou úplné detaily. Ty se můžou zveřejnit po ukončení šetření PČR.

Ale na jedno můžu příteli Dubčákovi odpovědět už nyní: hlásíme se skutečně o přízeň včelařů. Musíme tedy být nelepší, ale naprosto precizním hospodářem. **Máme před sebou mnohaleté splácení obrovských dluhů, které nám nikdo neodpustí.** A bez oné poctivosti a přízně našich kolegů to v žádném případě nezvládneme.

... přišli na řadu klasické zednické a instalatérské práce 27. 2 až 13. 3. 2019

Janu Šmídovi jsme položili ještě několik dalších otázek.

Nastiňte v základu situaci okolo společnosti Včelpo a co čtenářům po předchozím rozhovoru nejvíce vadilo.

Jednak je nutné říci, že svaz o svůj majetek přišel již dávno v důsledku kauzy antibiotik zjištěných v medu, v jejímž důsledku vznikly obrovské dluhy nejen za pokuty. Přesto svaz nepřijde o jeho **původní** hodnotu, protože jsme podepsali smlouvu na splacení 12 milionů korun i přes celkové znehodnocení společnosti Včelpo. Účetní hodnota vkladu ČSV je 3,7 milionu korun. Hodnota Včelpo podle zatím nedokončeného ohodnocení je vzhledem k dluhům záporná. Znalecký posudek exekutorů je 3,1 milionu korun se vším všudy. Věřím však, že nikdy nedojde k tomu, aby se Včelpo dražilo. V každém případě je příčina úpadku Včelpo v hospodaření v roce 2015. Nové vedení svazu po X. sjezdu řešilo již jen důsledky ekonomického propadu vlivem enormních pokut, pálení kontaminovaných medů a pozastavení výrobní licence CZ 801, kvůli kterému Včelpo přišlo o všechny obchodní partnery.

Ale ještě k ohlasům na minulý rozhovor. Kritiku za ten původní článek jsem schytl od zaměstnanců Včelpo. Měl jsem tam prý napsat, že ve Včelpu zůstalo jen pár „skalních“ zaměstnanců, kteří před vyplacením řádných nároků na mzdy dávají přednost úhradám za plyn, elektřinu a ostatní udržovací platby a odmítají „odejít a zhasnout“.

Věřím, že ho udržíme, doplatíme mzdy a uhradíme převzaté dluhy. Prostě věřím v budoucnost Včelpo. A za to jim patří obrovský dík. Jejich postoj je pro mě jakýmsi palivem pro vzkříšení z naprosté únavy. Včelpo není na samém dně. Brouzdáme už jenom v nánosech pomyslného bahna nade dnem. Čeká nás ještě hodně režijních prací, než budeme mít šanci na obchodní úspěchy.

Jak se vám obchodně daří s mezistěna-mi? Pokud vím, včelaři si je pochvalují.

Máme přísný režim přejímky vosků a technologie výroby. Rozšířili jsme výrobní technologii i o závěrečné „praní“ vosku v demi vodě (destilované vodě, pozn. redakce). První výsledky se už dostavily. Začínají se k nám vracet včelaři, kteří přechodem k jiným výrobcům získali špatné zkušenosti. Odmítají mezistěny od jiných výrobců a kritiku jsem zaznamenal i u dovozových ze Slovenska. Je pro nás fantastickou odměnou, že včelař, který k nám pro mezistěny jede i přes sto kilometrů, nám ještě následně zavolá, že při zatavování mezistěn jásal radostí.

Otevřeli jste prodejnu v Křemencově ulici v Praze a i ta sbírá dobré ohlasy.

Otevřeli, i když není dokončená. Rozsah prací překročil náš původní záměr. Přece jen je to starý objekt a prováděné práce logicky souvisí i s celou budovou. Kanalizace, voda, plyn, elektroinstalace. Museli

jsme řešit i vlhkost zdí. Z finančních důvodů jsme se rozhodli rozdělit dokončení prací do tří etap. V té druhé uděláme nivelaci betonu s novou podlahou, v další pak dokončíme etážové topení. Realizován bude i kamerový systém. Nejde vše najednou, musíme převzít dluhy za Včelpo i zde.

Prodejna je ovšem koncipovaná tak, že je v původních prostorech větší. Včelaři si můžou zboží v regálech prohlédnout a rozmyslet si, co všechno ještě potřebují. Snažili jsme se o maximální styk se zákazníkem. Věřím, že kolegové pochopí, proč z finančních důvodů nejme schopni jim předvést prodejnu v úplně dokončeném stavu, a podrží nás. My jim za to zaručíme kvalitní mezistěny bez parafinu a postupně i doplněný sortiment včelařských potřeb.

Jaké jsou reakce včelařů na novou prodejnu?

Potěší, když přijde nejen kolega včelař, ale i zákazník a pochválí naši snahu o zlepšení prostředí, přehlednost uspořádání a i přístup k zákazníkům. I když uspořádání se teprve rodí. Prodejní pult ještě není, musíme na něho teprve našetřit. Ale má to na druhé straně obrovskou výhodu, že ten současný provizorní nám vlastně umožní otestovat, jaká varianta uspořádání bude nejlepší. Co kam dát, zda pokladna na současném místě bude vyhovovat a jak to bude s manipulací s voskem a mezistěnami. Z praxe se rodí definitivní návrh. Ale

V březnu už se malovalo (21.3. 2019)

O týden později se stavěly regály (28. 3. 2019)

A 16. 4. 2019 se naplnily zbožím

ten zrealizujeme, až na to budou finanční prostředky.

A jaké plány máte do budoucna?

Plány jsou. Musí být. Máme ekonomickou strategii, jak nastartovat splácení dluhů, čemuž předchází obnova výroby. Mezistěny už jedou, zpracování medů pak zahájíme podle předpokladů od 2. 5. 2019. Chceme se vrátit k původnímu sortimentu a připravujeme nové výrobky. Ty půjdou příští týden do státních laboratoří ke schvalovacím testům a následné registraci. Jedeme do Londýna na prezentaci a chceme se zúčastnit výstavy v Lysé nad Labem. Jednáme s obchodními partnery, kterým prezentujeme naše výrobky. Musíme udělat všechno pro to, abychom nastartovali i výrobu produktů z propolisu a mateří kašičky. K tomu je samozřejmě potřeba zahájit výkup medu, propolisu, mateří kašičky a vosku. Říkám všem včelařům, se kterými mám možnost mluvit, aby přinesli i veškeré voští. I zde je včelí vosk, který je nutno zachránit a vrátit ho zpět do oběhu. Ke všemu je nutné si vzájemně stanovit pravidla výkupu a dodávek. Máme-li být poctiví my, musí být poctiví i samotní včelaři. Pro dobré výrobky musíme mít i kvalitní suroviny. Bez nich to nejde. Bohužel, už jsme zaznamenali i několik případů, kdy nám „včelaři“ nabízeli v malém odprodej včelího vosku z Ukrajiny. Tady bychom potřebovali mít přístup do CISu, abychom si mohli ověřit, kolik má dotyčný včelař včelstev a zda nabízené množství odpovídá realitě jeho možných výnosů. Samozřejmě se zachováním ochrany osobních údajů. Nám by vlastně stačilo jméno chovatele a jeho registrační číslo. Měli bychom usnadněnou práci a hlavně jistotu. Takto musíme při sebemenší pochybnosti vosk rozehřátím spojit do jedné šarže a nechat udělat laboratorní testy. Pak teprve jde takovýto vosk do výroby na mezistěny. Musíme být obezřetní. Podle dostupných informací se do republiky dovezlo přes 76 tun včelího vosku z východu, který se různě dodává

do výroby mezistěn. Někteří dovozci mají dokonce své lidi mezi samotnými včelaři a ti pak tento vosk prodávají výrobcům mezistěn jako jejich vlastní. A to je hrozná čuňárna. Ono to v poslední době není jen u vosku, ale údajně také u medu.

A jak se tomu dá zabránit?

Stoprocentní kontrolou, základními mechanickými testy a v případě potřeby i laboratorními rozbory. K tomu je samozřejmě důležitý záznam, od koho vosk je. Vráti-li se z laboratoře informace o průměru ve včelím vosku, je tento vosk vyřazen a bude vrácen tomu, kdo ho dodal. A proto je nutná ta přesná evidence případného výkupu vosku. Samozřejmě výkupu v omezeném množství, odpovídajícím počtu jeho včelstev. Ale jak se říká, důvěřuj, ale prověřuj, pokud chceš uchovat včelí vosk bez parafinu. A to je naším cílem. Naprostou jistotou je ovšem dodání vlastního včelího vosku k samostatnému zpracování. My pak z něho včelaři uděláme mezistěny podle požadovaných velikostí. Toto už máme zavedeno s některými ZO. Jejich členové jsou naprosto spokojení a navíc od nás dostanou certifikát s datem výroby jako potvrzení, že dodané mezistěny jsou výhradně z jejich vosku. Věřím, že při stávajícím trendu pančování včelího vosku budou základní organizace naší nabídku

využívat mnohem více. V každém případě usilujeme o co nejlepší kvalitu vyráběných mezistěn, aby se nebortily a aby je včely bez problému obsedaly. To znamená mezistěny bez parafinu. A to se nám podle dosavadních ohlasů daří.

Řekl jste, že jedete do Londýna a také do Lysé nad Labem.

V Londýně chceme jednak reprezentovat naše svazové uskupení, které já osobně považuji za nejlepší na světě. Hlavně pak chceme prezentovat medy od našich včelařů. Naše účast bude pod patronací ministerstva zahraničních věcí. Bude to na konci května, shodou okolností v termínu, jako je Lysá nad Labem, navíc ve dnech voleb do EU. Již vše připravujeme, ale budeme se muset rozdělit, abychom vše zvládli.

A co chystáte do Lysé?

Byl jsem s expozicí Příroda, včely a člověk v Lysé již v roce 2016 a s touto expozicí v malé obměně tam pojedeme znovu. Na novou expozici totiž v tuto chvíli nemáme prostředky. S dluhy převzatými za Včelpo v žádném případě. Ale chceme tam mít stánek, kde bychom rádi prezentovali všechny naše výrobky. Jen doufám, že budeme mít i po laboratorních testech nových výrobků a budeme mít možnost je prezentovat.

Začala včelařská sezona. Jak jste na ni připraveni?

Připraveni? Doháníme sezonu. Přece jen máme na krku exekutory a musíme se držet plánu na splácení dluhů. To nám výrazně ztěžuje situaci. Ale přesto chystáme výkup propolisu, medu i mateří kašičky. Zaplatili jsme dluh za webové stránky. Ty musíme upravit a zpřehlednit, aby každý včelař měl naprosto přesné informace, za kolik budeme vykupovat a podle jakých kritérií. Budou i rozdíly v cenách výkupu podle kvality. Ale v každém případě chceme, aby včelaři byli spokojení. Nejen s mezistěnami.

Text a foto: Petr Kolář

16. 4. 2019

Prodej medu ze dvora

z hlediska nutnosti a podoby obchodního dokladu

Jak má vypadat doklad při prodeji medu ze dvora:

- a) prodej jinému občanovi (tržiště, maloobchod) a prodej jinému občanovi z domácnosti a stanoviště včelstev, pokud jej kupující požaduje,
- b) prodej právnické osobě, např. obec (organizuje akci pečení medových perníčků), škola pro svou jídelnu, podnik dá svým zaměstnancům dárek med apod.

J.V.

Prodej ze dvora upravuje § 27a veterinárního zákona:

- 1) Chovatel může v malých množstvích prodávat
- d) med, mateří kašičku nebo včelí vosk pocházející z vlastního chovu včelstev ve své domácnosti, ve svém hospodářství, v tržnici nebo na tržišti, které se nacházejí na území České republiky, a to přímo spotřebiteli, anebo jej dodávat do místního maloobchodu. Chovatel včel, který med použije v jím provozovaném zařízení stravovacích služeb, nemusí med označit stanoveným způsobem,
- 2) Za místní maloobchod podle odstavce 1 písm. b), c) a d) se považuje maloobchod podle předpisu Evropské unie, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva a zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin s odpovídajícím sortimentem živočišných produktů, který se nachází na území České republiky a který produkty uvedené v odstavci 1 písm. b), c) a d) dodává přímo spotřebiteli.
- 3) Živočišné produkty uvedené v odstavci 1 musí pocházet od zdravých zvířat a musí být zdravotně nezávadné a bezpečné z hlediska ochrany zdraví lidí a zvířat, zejména nesmí být zdrojem nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. Živočišné produkty uvedené v odstavci 1 provozovatel místního maloobchodu nesmí uvádět na

trh prostřednictvím zásilkového prodeje.

4) Chovatel, který prodává nebo dodává vlastní produkty z prvovýroby podle odstavce 1, je povinen zajistit, aby byly doprovázeny obchodním dokladem podle prováděcího nařízení Komise (EU) č. 931/2011, s výjimkou případů, kdy chovatel tyto produkty prodává ve svém hospodářství nebo ve své domácnosti.

Obchodní doklad podle uvedeného nařízení Komise EU musí obsahovat informace o objemu nebo množství potravin živočišného původu, odkaz na dávku, šarži nebo případně zásilku, podrobný popis potravin a datum odeslání.

Nařízení EU č. 852/2004 stanoví obecná pravidla pro hygienu potravin vztahující se na provozovatele potravinářských podniků.

Protože zde jde zejména o sledovatelnost medu, požádala jsem o vyjádření MVDr. Pavla Texla ze Státní veterinární správy ČR. Zde je jeho stanovisko:

Při prodeji ze dvora jinému občanovi z domácnosti (stanoviště) chovatele, pokud kupující doklad požaduje, tento doklad musí obsahovat údaje, které jsou nezbytné z hlediska prodeje v obecném smyslu slova. To znamená, že prodej medu probíhá ve stejném duchu jako prodej jiného zboží mezi dvěma občany. Žádné specifické údaje z pohledu veterinární legislativy nejsou potřeba.

Při prodeji ze dvora na tržišti, pokud kupující vyžaduje doklad, musí tento doklad opět obsahovat obecné platné náležitosti jako při každém prodeji. Žádné specifické veterinární požadavky nejsou potřeba. Pokud med na tržišti prodává jiná osoba než chovatel včel, musí tato osoba disponovat dokladem, který potvrzuje, že med pochází od chovatele včel. Tento doklad se nevydává kupujícímu, je k dispozici pro potřeby veterinárního dozoru v rámci doložení sledovatelnosti. Na tomto dokladu musí být uvedeno:

- množství medu
- šarže medu (lze nahradit DMT – datem minimální trvanlivosti)
- popis medu (např. med květový, med smíšený, med pastový apod., balený ve sklenicích po 1 kg). Musí být zřejmé, že prodávající prodává právě tento konkrétní med od tohoto konkrétního včelaře.
- datum, kdy prodávající med od včelaře převzal.

Při dodání ze dvora do maloobchodu

(prodejna, zařízení stravovacích služeb) musí mít maloobchod k dispozici rovněž doklad, který potvrzuje původ medu, a náležitosti tohoto dokladu jsou stejné jako v předchozím bodě (požadavky vyplývají z nařízení EU č. 931/2011). Tento doklad opět slouží pro potřeby veterinárního dozoru pro doložení sledovatelnosti. Nad rámec legislativních požadavků doporučujeme na tento doklad uvádět (např. do poznámky), že se jedná o prodej ze dvora. Tím se prodávající i kupující vyhnou případným nejasnostem s formou prodeje, respektive nákupu medu při kontrole dozorovými orgány.

Pokud by obec (jiná právnická osoba) med např. dávala jako dárek (med by byl v takové formě, v takovém balení, v jakém byl dodán včelařem) nebo upekla z medu perníčky, pak obec není provozovatelem potravinářského podniku pouze v případě jednorázové akce typu soutěž, jarmark, vánoční beseda apod., ale i v tomto případě musí obec disponovat dokladem (pro potřeby veterinárního dozoru), že med pochází od chovatele včel.

Jestliže však obec peče perníčky opakovaně (pravidelně), není to již jednorázová akce a vztahují se na ni všechna ustanovení platná pro provozovatele potravinářského podniku. Samozřejmě také v tomto případě musí obec disponovat dokladem, který se opět nedává kupujícím (obdarovaným), ale slouží pro potřeby dozoru v rámci doložení sledovatelnosti. Tento doklad musí obsahovat údaje vyjmenované výše.

Pro zjednodušení zde jsou hlavní zásady:

1. Prodej ze dvora je **vždy** prodej konečnému spotřebiteli nebo dodání do maloobchodu, který zásobuje konečného spotřebitele.
2. Prodej ze dvora jinak než ze stanoviště (z domácnosti) **vyžaduje vždy** doklad, který musí vystavit chovatel včel tomu, komu med prodává (dodává), aby ten, kdo kupuje od včelaře, doložil původ medu.
3. Právnická osoba (např. obec), která pořádá **jednorázovou** akci, **nepodléhá** ustanovením nařízení EU č. 852/2004.
4. Právnická osoba (např. obec), která pořádá **opakovaně** akci, **podléhá** (mimo jiné) ustanovením nařízení EU č. 852/2004.

Mgr. Jarmila Machová

Včelařská sezona začala a opět jsme natěšeni na chvíle u včel

Foto: Jiří Urban

Jaro se ukázalo v plné kráse a v teplejších dnech je na česnech velmi živo. Včelky aktivně přinášejí do úlu vodu, v košíčkách třetího páru nohou rousky pylu a stále častěji i medné váčky naplněné sladkým nektarem. Pro včelaře nastal čas radostného očekávání, naděje na plné plásty, ale i práce ve včelstvech.

Teplý závěr února umožnil včelám bezproblémové vyčištění naplněných výkalových vaků a při dalších teplých dnech bylo možné provést jarní prohlídku včelstev.

Jarní prohlídka – je vůbec potřebná?

Při mých začátcích mi můj včelařský rádce doporučil, abych po proletu všechna včelstva prohlédl, zjistil, jak jsou na tom se zásobami a zda matky plodují. Stalo se to dobrým zvykem, až jsem od jednoho učitele včelařství slyšel o zbytečnosti této první práce ve včelách. Prý stačí sledovat aktivitu na česnech a přínos pylu a vše je jasné. Dal jsem ten rok na jeho radu a první otevření úlu jsem provedl až při rozkvětu ptačí třešně, kdy vkládám stavební rámky a první mezistěny. I když byl před měsícem na česnech čípnutý pohyb a všechna včelstva nějaký pyl nosila, realita asi u deseti procent z nich byla velmi zlá – někde bezmatečnost, jinde hlad a z něho i úhyn. Pokorně jsem se vrátil ke včasným jarním prohlídkám a po této zkušenosti každoročně vytvořím a zazimuji příslušný počet záložních včelstev. Ta jsou přímo pokladem při zjištění, že včelstvo uhynulo nebo nemá matku. A pak je tu ještě jeden důvod, proč jarní prohlídku doporučuji provádět. Jed-

noduše proto, že správný včelař je po zimě určitě natěšený, až zase po dlouhé pauze otevře úl a nasaje nádhernou vůni medu a propolisu. Současně s tím potěškáme zásobní plásty až k plodovému hnízdru a o včelstvu máme jasný obraz. Případné nedostatky je možné řešit ihned – při nedostatku zásob přidáním medných plástů

Po této zkušenosti každoročně vytvořím a zazimuji příslušný počet záložních včelstev

nebo pokrmením řídkým roztokem medu a při bezmatečnosti buď přidáním matky, nebo lépe celého záložního včelstva.

Jak jsem uvedl výše, chtěl bych se krátce zmínit i o dalším dobrém včelařském zvyku, kterým je **včasné vkládání stavebních rámků a mezistěn**, jinak řečeno využití schopnosti včel stavět v době snůšky voskové dílo. Většina včelařů považuje obnovu díla za samozřejmost, otázkou je, kolik máme mít na sezonu připraveno zatavených mezistěn a stavebních rámků. Setkal

jsem se s mnohými přístupy. Od jednoho včelaře, který za 20 let svého „včelaření“ nevložil ani jednu mezistěnu, až po „včelařského borce“, který tvrdil, že mu včelstvo každoročně vystaví na rámcích 39 × 24 cm dvacet mezistěn. Nemám rád extrém a pravda, jak už to bývá, bude asi někde uprostřed. Ze zkušenosti víme, že silné včelstvo je při dobrých snůškách schopné vystavět okolo deseti plástů.

Je toto realita u většiny našich včelařů? Bývalo zvykem vkládat jeden stavební rámek tzv. za okénko a na začátku snůšky převést dva až tři plásty se zavíčkovaným plodem do medníku a místo nich vložit dvě až tři zatavené mezistěny. Další obměna díla se bohužel u většiny včelařů již nekonala. Rád bych věřil, že nyní je vlivem osvěty již situace lepší a ona správně doporučená obměna nejméně třetiny plástů v úlu je pečlivými včelaři běžně dodržována.

A jak je to se stavebním rámkem pro trubčinu? Jak již bylo řečeno o zvyku vkládat jeden za okénko nebo ke stěně, je třeba se zeptat, zda je to správně. Ale koho? Neomylně nám odpoví včelstvo v dutině stromu, kam mu nikdo nic nevkládá a staví zde podle své přirozenosti a potřeb. Zhodnocením takového volně postaveného díla bylo zjištěno, že včelstvo si postaví v poměru k dělnickým buňkám přibližně desetinu větších buněk pro trubce a není to na krajním plástu. Z této skutečnosti vyplývá, že v přepočtu na počet plástů v úlu bychom

měli včelám poskytnout k vystavení a zaklazení přibližně stejný počet stavebních rámků, jako je úlových nástavků. V praxi to znamená, že jeden na včelstvo je zřejmě málo a jeho umístění na kraj také nebude pro včely úplně nejlepším místem. Vhodnější je jejich umístění k plodovému tělesu, i když víme, že díky silné touze po nové generaci trubců bude včelstvo stavět a zakládat trubčinu i na krajním plástu.

Dostatečná obměna díla přinese pro včely, a nakonec i pro včelaře, tři důležité efekty. Předně je to vliv na zdraví a celkovou kondici včel, protože ve starých a mnohokrát zaklazených plástech je velké množství choroboplodných zárodků, které způsobují hned několik nemocí včel. Další efekt, který poctivou obměnou díla získáme, je ten, že zaměstnání včel stavbou díla a následnou výživou plodu je jedno z nejdůležitějších protirojových opatření. Moje osobní zkušenost je taková, že od doby, kdy poskytují včelstvům prostorný úl a výše zmíněný počet trubčích plástů, se rojivost pohybuje mezi jedním až třemi procenty – na 100 včelstev bývá okolo dvou rojů.

Třetím efektem bohaté obměny díla je finanční přínos z prodeje vosku. A nesmíme opomenout ještě jednu skutečnost: med získaný ze světlého díla je lahodnější.

Další bezesporu správnou jarní činností je **rozšiřování úlového prostoru** v souladu s početním růstem včelstva. Zřejmě nejrozšířenější metodou je převěšení několika plodových plástů bez matky do medníku nad mateří mřížku. Tím si včelař uvolní místo na vložení rámků se zatavenou mezistěnou a pro stavbu trubčiny. Pokud včelař převěsí zavíčkovaný plod vícekrát za sezonu, dokáže i touto „klasikou“ zajistit slušnou obměnu díla.

Pokrokoví včelaři znají samozřejmě více metod rozšíření prostoru, u kterých

není nutné převěšovat jednotlivé plodové plásty, a zvětšení úlu dosahují vkládáním celých nástavků. Tyto metody jsou vhodné jak u nízkonástavkového včelaření, tak u kombinovaného a zvláště pak u systému Dadant. Každá metoda má své zastánce i odpůrce a diskuze včelařů, co je správné, asi nikdy nebudou u konce. Faktem je, že každý zásah musí být dobře promyšlen a proveden v souladu se silou včelstva a hlavně ve správné době. Toto se týká často diskutované záměny nástavků na jaře, kdy u nejrozšířenější rámkové míry je horní

Rotací nástavků ve správném čase, v teplém období a u silných včelstev dosáhneme skvělého podněcovacího efektu a intenzivního kladení matek na volných plástech

nástavek s převahou plodu a zásob dán na dno a ten spodní nahoru. Tuto rotaci často provádějí i nízkonástavkáři a uživatelé systému Dadant, kdy je horní nízký nástavek vkládán pod vysoký. Otázkou je, zda je toto „točení nástavků“ správné, nebo je to celé špatně. Jeden včelař k tomuto tématu říká: „Je to, jako když dáte včelám facku.“ Ale jiného jsem zase slyšel přednášet o správnosti této metody.

Kde je pravda? Jako obvykle zase někde uprostřed. Objektivně posouzeno bude pro včely velký problém zvládnout při záměně nástavků tepelný režim na plodu v případě, že včelař udělá dvě zásadní chyby:

- první je zaměnit nástavky v období, kdy je to teplotně vhodné
- a další chybou je provádět ji u slabších včelstev, protože je doslova podtrhneme v rozvoji.

Z uvedeného plyne jednoznačný závěr: rotací nástavků ve správném čase, v teplém období a u silných včelstev dosáhneme skvělého podněcovacího efektu a intenzivního kladení matek na volných

plástech. Výsledkem bude silnější včelstvo pro snůšku.

Pokud chceme chovat silná včelstva, která jediná mohou dát hodně medu, je nutné jim poskytnout prostorný úl, správnou péči a mít výkonné matky. To vše jsou současně i nezbytné podmínky k tomu, aby se včelstva zbytečně nerojila.

Co je dostatečně prostorný úl? Jednoduše si to můžeme odvodit od početnosti včel v úlu v jednotlivých obdobích roku. U zdravého včelstva na jaře strmě stoupá jeho početnost, která může dosáhnout

okolo letního slunovratu 60 až 80 tisíc včel. Víme, že na jednom průměrně obsazeném plástu rámkové míry 39 × 24 cm je asi 1500 až 2000 včel. Pro silné včelstvo bude optimálním prostorem úl nejméně o třech, lépe však o čtyřech nástavcích. Takto jednoduše si můžeme „spočítat“ optimální prostor úlu i pro ostatní rámkové míry.

Je před námi krásný měsíc, kdy vzduch provoní rozkvetlá příroda. Okolo našich včel jsme měli mnoho práce a ještě nás jí dost čeká. Ale děláme to vše rádi a s láskou. Nevčelař nemůže nikdy pochopit, jaký bonus nám naše záliba přináší: je to radost z ušlechtilé tvorby, kontakt s úžasným společenstvím živé přírody i krásné chvíle, kdy se třeba jen pokocháme aktivitou na česnech a za teplých večerů po snůškovém dni dýcháme vůni, která předčí všechny parfémy světa.

Text a foto: Jiří Sláma,
učitel včelařství

e-mail: jiri-slama@seznam.cz

Dobrý včelař má na sezonu připraveno dost zatavených mezistěn

Kvetoucí vrby poskytly v předjaří včelám hojnost pylu i nektaru

Tvorba oddělků

Jedním z velmi účinných protiroyových opatření je tvorba oddělků. Současně je to velmi snadná cesta, jak odchovat nové kvalitní matky a s celými oddělky je bez rizika přidat do včelstev. Celý postup tvorby oddělků je poměrně jednoduchý a vyžaduje jen malé množství pomůcek.

Díky tvorbě oddělků dokážeme udržet nejsilnější včelstva v připravenosti na snůšku po delší čas. Rozplodované oddělky potom můžeme využít ke zvýšení počtu včelstev, k výměně matek nebo k nápravě bezmatečných nebo slabých včelstev. Určité množství oddělků (10–15 % stavu) je rovněž vhodné nechat přezimovat do jara následujícího roku a nahradit jimi zimní ztráty nebo posílit slabá včelstva.

Z pohledu potřebného vybavení použijeme buď styrodurové plemenáče, nebo rezervní nástavky s patřičným příslušenstvím. Pro náš včelařský provoz je vždy výhodné mít navíc ke každému úlu další volný nástavek, který využijeme v průběhu sezony ke tvorbě oddělků, krmení, uložení souší, přípravě mezistěn apod. K nástavku dále potřebujeme zateplené víko, stříšku, strůpkovou fólii (poslouží i čtverec ustríženého pevného igelitu). Pro zúžení prostoru, aby nedošlo k zachlazení plodu, je vhodná styrodurová přepážka. Dolů použijeme buď klasické úlové dno, nebo si vyrobíme nízké oddělkové mezidno, např. z vodovzdorné překližky nebo OSB desky. Po obvodu dna připevníme lišty asi 1,5–2,5 cm vysoké, aby se včely zavěšené pod plásty nemačkaly. Podle možností je vhodné mezidno ještě naparafinovat. Jednak ho tím vydezinfikujeme a zároveň zvýšíme i odolnost proti vlhku. Další možností je použít nástavky rozdělené přepážkami na několik samostatných oddělení. Styrodurové plemenáče nabízí řada výrobců úlů nebo si je můžeme vyrobit sami. Liší se podle počtu plástů: v nejmenších na tři rámků musíme zužitkovat matku asi 14 dnů po rozkladu, ve větších na šest rámků můžeme nechat

oddělek rozvinout do plné síly.

Abychom předčasnou tvorbou oddělků nezbrzdili včelstva v rozvoji, je dobré je nechat pořádně rozplodovat. **Platí zásada, že oddělky vytváříme vždy z přebytku plodu a včel.** V době květu ovocných stromů a řepky zesílí nejsilnější třetina vyzimovaných včelstev tak, že začne převažovat zavíčkovaný plod. Kalendářně to odpovídá přibližně konci dubna až polovině května. V tomto stavu jsou včelstva zralá na rozdělení. Druhá třetina dozraje do tohoto stavu o 14 dnů později – i z ní můžeme do poloviny června vytvořit druhou dávku oddělků. Z nejslabší třetiny včelstev, například se starými matkami nebo s pomalým rozvojem, oddělky nikdy nevytváříme.

Čím dříve začneme s produkcí oddělků, tím menší množství plodu stačí odebrat. Matka následně udělá dostatečný počet plodových cyklů a oddělek patřičně zesílí. Proto u raných oddělků vytvářených v 1. dekádě května postačí jeden plodový plást 39 × 24, v termínu od konce květu řepky až do začátku června dva plodové pláсты a v průběhu června minimálně tři plodové pláсты. V pozdějších termínech v červenci se už běžně oddělky nevytvářejí, maximálně někteří včelaři pro účely přidání matek chystají ještě pozdní slabé oddělky. V tomto čase už obvykle hrozí slídovitost, a proto je spolehlivější metodou tvorba smetenců. U nízkého rámků pracujeme často s celým nástavkem nebo s polovinou nízkého nástavku. Při potlačování již rozběhnuté rojové nálady můžeme včelstvo oslabit i mnohem více.

Důležitá otázka je, kde pořídit vhodnou matku do oddělku. Oplozené matky ze

šlechtitelských chovů bývají k dispozici až v pozdějších termínech, takže s nimi můžeme počítat ve větší míře až pro červnové oddělky. Velmi dobrým řešením je nákup kvalitních otevřených matečnicků s následným dochovem (viz Včelařství 4/2019, str. 118) nebo přímo zralých matečnicků ve stáří 14,5–15 dnů od položení vajíčka. Dobrých výsledků dosáhneme rovněž při vlastním odchovu matek z nejlepších včelstev na naší včelnici. Chtěl bych pouze varovat před systematickým zužitkováním rojových matečnicků. Rojivost bývá výrazně geneticky fixována a včelaři si můžou tímto způsobem zadělat na problém s rojivostí včel. Ojedinelé zužitkování rojových matečnicků náš chov neohrozí, jen musíme počítat s tím, že v následujícím roce bude zapotřebí tato včelstva intenzivněji kontrolovat a případně zeslabit při vzniku rojové nálady. Někteří včelaři dávají přímo do oddělků otevřené matečnický. V čerstvě vytvořeném oddělku je přece jenom slabší péče o plod, takže kvalitnější matky získáme při použití zralých matečnicků. Otevřené i zralé matečnický vydrží transport i po dobu několika hodin.

Před započítím tvorby oddělků si připravíme stojany na jejich umístění. Při situování oddělků do řad, např. na trámy položené na ztracené bedně (betonová tvárnice), můžeme česna otáčet střídavě na opačné strany. Výhodnější je umístění na starých paletách, na které postavíme čtyři oddělky s česny na různé strany. Mezi jednotlivými paletami necháme mezeru několika metrů. Při tomto uspořádání dochází k menším ztrátám při oplozování matek než při umístění v řadě. Dobrou možností je rovněž odvézt oddělky z původního stanoviště na jiné místo vzdálené alespoň 3–4 km. Při tomto způsobu nedochází k vrácení létavek zpět do původních včelstev. V tomto případě je dobré mít umís-

Celkové uspořádání oddělku se zateplovací přepážkou a krmnou sklenicí

Výroba styrodurové zateplovací přepážky je velmi jednoduchá

těno několik trubčích včelstev, u kterých záměrně podporujeme odchov trubců. Podmínkou pro překročení hranice obce je podle platné Metodiky kontroly zdraví negativní vyšetření na mor včelího plodu, které není starší než 12 měsíců.

Vytvoření oddělků načasujeme na den předcházející termínu líhnutí odchovaných nebo zakoupených matečnicků. Pokud je na tento den hlášeno horší počasí nebo je počet oddělků vyšší, můžeme oddělky připravit jeden den dopředu. Vyhledáme starou matku, abychom ji omylem nevložíli do oddělku. Vybíráme plásty s co nejvíce uzavřeným plodem. Při větším podílu otevřeného plodu mají někdy včely v oddělcích snahu narážet nouzové matečnický. Odebereme požadovaný počet plodových plástů, doplníme pěkným zásobním plástem (můžeme použít i staré nespotebované zásoby) a případně nastříkáme do světlé panenské souše z jedné strany vodu. Jestliže ponecháme oddělek na stejném stanovišti, přispěje ještě včely z tolika plodových plástů, kolik plástů odebíráme. Dostatek mladušek zajistí správnou teplotu plodu i po navrácení létavěk zpět do původního úlu. Oddělky umístíme na stojany a s malým časovým odstupem (asi 10 minut) vložíme do plodové uličky 1–2 zralé matečnický. V případě převozu na jiné stanoviště vkládáme matečnický až po umístění na definitivní místo. Ztráty létavěk můžeme rovněž snížit vězněním vytvořeného oddělku po dvě noci ve sklepě. Podmínkou je dostatek vzduchu (např. s pomocí zasítovaného dna) a dostatek vody – nejlépe je pokrmít řídkým cukerným roztokem. V případě očekávané snůšky můžeme vložit jednu mezistěnu jako krajní. Oddělek se snažíme co nejlépe zateplit s použitím např. zužovací přepážky nebo několika listů novin umístěných nad a z boku plodového tělesa.

Asi dva dny po termínu je dobré zkontrolovat líhnutí matek. Postačí kontrola matečnicku: je-li pravidelně otevřen jako víčko od konzervy, je vše v pořádku a neplozená matka pobíhá někde po plástu.

Na tvorbu oddělků vybíráme pokud možno plásty se zavčikovaným plodem

Není-li vylíhlý, snažíme se vložit nový zralý matečnick nebo alespoň umožnit včelám odchov matky vložem plástu s otevřeným plodem. Je-li matečnick vykoušaný z boku, vložili jsme omylem do oddělku starou matku. Buď ji vrátíme do původního včelstva a nahradíme opět matečnickem, nebo alespoň pohlídneme, že si původní včelstvo odchovalo novou matku.

Po pěti až šesti dnech od vylíhnutí vylétají matky za slunečného počasí na snubní lety a asi 10. den začínají klást. Při dlouhodobém deštivém počasí se oplození posouvá o jeden až dva týdny a při extrémně dlouhém špatném počasí hrozí vysoké ztráty, poškození nebo dokonce trubcokladnost matek.

Po rozkladění matky je v péči o oddělky nejdůležitější prostor a pravidelný přísun zásob. Oddělky rozšiřujeme žemlovými nebo panenskými soušemi, v případě nedostatku díla mezistěnami. Ideální pro rozvoj je využít snůšky z akátu, hořčice, svazenky, lípy malolisté apod. Pokud v přírodě zdroj snůšky schází, musíme zajistit pravidelné příkrmování jednou týdně dávkou medocukrového těsta nebo cukerného roztoku. Přitom platí pravidlo, že je lépe dát oddělku desetkrát malou než jednou velkou dávkou krmiva. Jako vhodné krmné nádoby využijeme sklenice s objemem 0,5 a 1 litr na prosakovací víčko, kapsová krmítka z plastu

Oddělek z jednoho plodového a jednoho zásobního plástu vytvořený do plemenáče

nebo z igelitu, naplnění cukerného roztoku do sáčků na odpad apod. U plemenáčů, kde je méně místa, se používá obvykle placka medocukrového těsta položená nahoru na rámky nebo kapsově krmítka.

Než se začne líhnout první generace plodu, je vhodné si označit mladou matku opalitovou značkou nebo fixou. V této době se matka ještě velmi dobře hledá. V průběhu července je zapotřebí ošetřit oddělky proti varroáze. Nemusíme čekat na vytvoření ostatních včelstev, zásah zbytečně neodkládáme. Podle intenzity varroázy použijeme buď Formidol, nebo gabonové pásy s Flumetrimem. Obecně bývá intenzita varroázy v oddělcích nižší díky přestávce v plodování.

Další péče pak spočívá v rozšiřování a podněcování oddělků. Některé oddělky budou vyžadovat začátkem července další nástavky, ostatní je lepší ponechat na jednom vysokém nástavku. U nízkých rámkových měr potřebujeme oddělek dostat alespoň na dva nástavky.

Podle potřeby použijeme tyto oddělky k výměnám matek v průběhu července, nebo je zazimujeme jako nová nebo záložní včelstva do příštího roku. Tvorbou oddělků a jejich následným zužitkováním dokážeme držet včelstva na včelnicí ve vyrovnané kondici.

Ing. Oldřich Veverka

e-mail: olda.veverka@gmail.com

Uspořádání plemenáčů na paletě

Nástavek rozdělený přepážkami na tři chovná oddělení

Vyšší šlechtitelské chovy

Uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

V květnovém Včelařství vám představuji jednu chovatelku a jednoho chovatele matek. Abecední pořadí svedlo na jednu dvoustranu dva včelaře působící necelých 40 km od sebe v okrese Písek. Jaroslava Olžbutová před sedmi lety převzala štafetu po svém otci a se ctí pokračuje v rodinné tradici. Pavel Sláma patří k dlouholetým chovatelům matek, pro které je symbióza včelaře a včelstev důležitým vodítkem k výběru nejlepších včelstev. Obě vizitky jsou doplněny informacemi z hlášení Vyššího šlechtitelského chovu, které každý chovatel zasílá každoročně na odborné oddělení sekretariátu ČSV.

Za chovatelskou komisi ČSV Ing. Pavel Cimala

Vyšší šlechtitelský chov Uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

Jaroslava Olžbutová

Jaroslava Olžbutová
Lučkovice 51 – Mirovice, 397 01 Písek
Kontakt: vcelarstvihavlin@seznam.cz
www.vcelarstvihavlin.cz
tel. 774 242 536

Podle hlášení Vyššího šlechtitelského chovu za rok 2018 měla výběrová základna chovatelky Jaroslavy Olžbutové 40 včelstev a rozchovávala plemenný materiál od šesti plemenných matek.

Jak dlouho se věnujete chovu matek?

Začala jsem v roce 2012, přičemž jsem do toho spadla tak trochu nedobrovolně. Nebyl nikdo jiný, kdo by převzal šlechtitelskou stanici po mém otci Jaroslavu Havlínovi. Slíbila jsem, že se o včely postarám. Chov matek, jeho celoživotní dílo, k tomu patřil zcela automaticky. Byl to pro mě nelehký úkol a vůbec to nebylo jednoduché. Do chovu matek jsme se pustili spolu s manželem a pokračujeme dál.

Jaké máte včelařské vzdělání?

Oficiální včelařské vzdělání nemám. Učila jsem se za pochodu. Mám tzv. školu života. Jako dítě jsem u včel trávila hodně času a láska ke včelám se mi zapsala do podvědomí. Vše se postupně probouzel, když jsem potřebovala. Dalo by se tedy říct, že mým učitelem byl můj otec. Když jsem s ním chtěla být, musela jsem dojet na včelín. A on neustále o včelách vyprávěl, hodně věcí si zapisoval a natáčel videa. Z toho jsem čerpala v prvních rocích mého včelaření. Také jsem o včelách přečetla hodně knih i jiné literatury.

Můžete charakterizovat přírodní a klimatické podmínky, ve kterých včelaříte? V současné době máme dvě stanoviště v jihočeském kraji v okrese Písek. Jsou od sebe vzdálena asi 20 km. Na stanovištích jsou odlišné podmínky. První se nachází ve Vráži u Písku v nadmořské výšce 470 metrů. Je to stanoviště na kraji lesa. V těchto lesích jsou ještě místa se starými listnatými stromy. Je zde celkově víc vlhko a stín. Druhé stanoviště vzniklo nedávno. Abychom měli včely po ruce, vybudovali jsme vedle našeho domu v Lučkovcích u Mirovic včelín. Je to nádherné místo v čisté přírodě, obklopené lesy, loukami i poli v nadmořské výšce asi 500 metrů. Je zde dostatek všeho, co včely potřebují jak pro jarní rozvoj, tak i v jiném období. Obecně je tady ale méně srážek a víc větrno.

Můžete charakterizovat přírodní a klimatické podmínky, ve kterých včelaříte?

Jakého původu je váš plemenný materiál? Původ mých matek, kterým se mezi včelaři začalo říkat Havlíčky, se datuje do doby téměř před 40 lety. Tehdy se otec podílel ve Slovincu na výzkumu kraňské včely a přivezl si nějaké matky do Čech. Postupným šlechtěním byly vyselektovány dvě linie, které se osvědčily i v českých podmínkách.

Včelín v Lučkovcích u Mirovic

Mají už ustálené vlastnosti. Tyto dvě linie stále držím inseminací a rozchovávám dál.

Na jaké vlastnosti včel se zaměřujete při výběru plemenného materiálu?

Pro mě je asi nejdůležitější, abych měla včely, které jsou klidné. Ale zaměřuji se nejen na mírnost, ale také na to, aby měly dobrý výkon při snůšce, čistící pud, rychlý jarní rozvoj. Zkrátka aby si dokázaly vždy udržet zdravá a silná společenství, kde funguje všechno tak, jak má.

Jakým způsobem a jak dlouho ovlivňujete svůj chovatelský okrsek?

Pomalu se v chovu matek dostávám do povědomí, a tak si včelaři z okolí už k nám cestu pro matky našli. Jinak se cíleně každou sezonu snažím chovat trubce ve velkém množství už brzy zjara a udržuji je až do podzimu.

Jaký používáte druh chovných úlů?

Matky chovám v samostatných oplodňáčcích. Jsou zateplené, dvourámkové s krmítkem pro medocukrové těsto shora.

V jakém úlovém systému chováte včelstva své výběrové základny?

Všechna včelstva mám v zateplených úlech na rámkové míře 39 × 30 s 11 rámků. Matky tak mají na kladení větší plochu. Včelařím klasicky, plodiště je oddělené mřížkou, a tak prohlížím po devíti dnech rámeček po rámečku a převěšuji zavíčkovaný plod do horního nástavku. Je to určitě pracnější, ale vidím tak průběh celé sezony v detailu.

Stanoviště oplodňáčků ve Vráži u Písku

lech a neuniknou mi případné problémy. Všechny matky jsou pro mě důležité a takto vím, co se děje.

Jak dlouhá je vaše chovatelská sezona?

Vše záleží na počasí. S chovem začínám, až když vím, že mám vyhláhlé trubce. Většinou to bývá v první polovině května, takže první matky jsou k odběru v červnu. V pozdějším létě se mi matky dobře chovají, protože už není práce s medem, včely jsou zakrmeny a pokud není extrémní loupež, tak jde vše

jak po másle. Matky mám mnohdy i v září.

Jak testujete čistící pud včelstev?

Sleduji, jak dokážou udržet pořádek ve svém úlu a jak mají uklizená dna. U chovných matek dělám test, za jak dlouho uklidí poškozený plod.

Co byste ráda doplnila k charakteristice vašeho šlechtitelského chovu?

Naši životní filozofie je žít v souladu s přírodou. Stejným způsobem přistupujeme

i ke včelám. Proto s nimi zacházíme šetrně s citem a láskou. Chov matek zaměřuji více na kvalitu než na kvantitu. Každou matku mám jako svoje dítě, zvlášť pak ty inseminované, které procházejí složitým procesem. Dbáme na čistotu v chovu, ve včelstvech a celkově v prostředí, kde včely chováme. Vysazujeme v okolí stromy a keře s pastvou pro včely. Chov matek a práce se včelami nám dává smysl. O našem rodinném včelařství se můžete více dozvědět na stránkách www.vcelarstvihavlin.cz.

Vyšší šlechtitelský chov Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

Pavel Sláma

Pavel Sláma

Sepekov 416

395 51

Kontakt: pavel.slama@zvz.cz,

tel. 737 232 904

Podle hlášení Vyššího šlechtitelského chovu za rok 2018 měla výběrová základna chovatele Pavla Slámy 52 včelstev a rozchovával plemenný materiál od šesti plemenných matek.

Jak dlouho se věnujete chovu matek?

Chovu matek se věnuji přibližně 30 roků. Pocházím ze včelařské rodiny. Jak jsme postupně navyšovali počet včelstev, tak vznikala potřeba chovu kvalitních včelích matek. Od roku 2013 mám Vyšší šlechtitelský chov uznaného šlechtitelského sdružení včely medonosné kraňské.

Jaké máte včelařské vzdělání?

Jak jsem již zmínil, pocházím ze včelařské rodiny. Od mládí jsem docházel s otcem ke včelám a přebíral praktické zkušenosti. Navštěvuji různé chovatelské aktivity, včelařské přednášky a různá včelařská setkávání.

Můžete charakterizovat přírodní a klimatické podmínky, ve kterých včelaříte?

Včelařím v okolí Sepekova. Leží v jižní části středočeské pahorkatiny a severovýchodní části okresu Písek ve výšce 450 metrů nad mořem. Obec je obklopena smíšenými lesy, zemědělskou půdou, na níž se pěstuje řepka a jiné zemědělské plodiny, potoky s množstvím bříz, vrb a jív jako zdroji pylu.

Jakého původu je váš plemenný materiál?

Odebírám inseminované matky z Výzkumného ústavu včelařského v Dole a z Pokusného včelína Kývalka.

Na jaké vlastnosti včel se zaměřujete při výběru plemenného materiálu?

Při každém otevření úlu rád cítím takzvanou pohodu mezi včelařem a včelstvem. Sleduji mírnost, sezení na plástech, uspořádání zimního sezení včelstva s ukládáním pylových a cukerných zásob, jarní rozvoj, stavební pud a v neposlední řadě využití snůškových podmínek.

Jakým způsobem a jak dlouho ovlivňujete svůj chovatelský okrsek?

V okruhu dvou kilometrů od mého chovného stanoviště mám další čtyři stanoviště s celkovým počtem okolo 200 včelstev. Do každého včelstva vkládám stavební rámky. V nadprůměrných včelstvech ponechávám v průběhu chovné sezony líhnout velké množství trubců, kteří pozitivně ovlivňují chovatelský okrsek. Odběratelé včelích matek jsou ponejvíce ze sousedních základních organizací. Chovatelům poskytují zralé matečníky, popřípadě jim nalarvuji plemenný materiál k jejich vlastnímu dochovu.

Jaký používáte druh chovných úlů?

Používám třírámkové plemenáče a malé oplodňáčky na dva rámečky. Na oddělky šestirámkové plemenáče a devítirámkové nástavky. Vše si vyrábím sám ze dřeva.

V jakém úlovém systému chováte včelstva své výběrové základny?

Včelařím na dvou rámkových mířích. Polovina včelstev je na rámkové míře

39 × 24 v úlech typu Univerzál a druhá na 39 × 27,5 v úlech nástavkového typu. Úly jsou dřevěné, zateplené a také vlastní výroby.

Jak dlouhá je vaše chovatelská sezona?

S prvním larvením začínám po rozkvětu řepky a poslední je na konci července. Chovám při matce. V průběhu sezony využívám startéry a dochovávám při matce. Vše závisí na počasí a průběhu včelařské sezony.

Jak testujete čistící pud včelstev?

Provádím PIN test na plemenných i produkčních včelstvech. Sleduji, za jakou dobu včely odstraní poškozený plod v buňkách.

Co byste rád doplnil k charakteristice vašeho šlechtitelského chovu?

Včelařské sezony se navzájem prolínají. V průběhu jedné již myslíme na tu další. V chovatelské nekončící práci to platí obzvlášť. Snažím se poctivě připravit na každou další včelařskou sezonu. Ve statistikách chovů nepatřím k těm největším chovatelům matek. Mám však radost z každé odchované matky, z každého vystavěného rámku, z vlastní mezistěny, z plného medného nástavku. Včelařství je dřina, chov matek je radost.

Připravil Ing. Pavel Cimale

Kočový vůz

Mapa prodejců medu

Vážení přátelé, v době, kdy čtete tento článek, je již spuštěn zkušební provoz mapy prodejců medu – členů ČSV. Účelem této mapy je, abychom členům ČSV usnadnili prodej medu ze dvora a aby si konzumenti medu mohli poblíž najít „svého“ včelaře. Spotřebitel na mapě uvidí polohu prodejního místa a když klikne na jeho značku, tak se objeví jméno včelaře, případně další údaje, které si prodejce přeje zveřejnit pomocí toho, co si nastaví ve svém účtu. Může to být telefon, e-mail, adresa, fotografie a druhy a ceny medů, které včelař nabízí.

Všichni, kdo v roce 2017 zatrhlí na formuláři „žádost o dotaci 1.D“, že chtějí být na mapě prodejců medu, obdrželi, nebo

nejpozději do konce dubna letošního roku obdrží přihlašovací údaje do systému.

!!! Na mapě prodejců budete zobrazeni až poté, co se přihlásíte a povolíte zobrazení na mapě !!!

Ze začátku tedy bude mapa prázdná, ale věříme, že se díky vaší reakci rychle zaplní.

Jak to udělat?

Vstupte na webové stránky ČSV (www.vcelarstvi.cz) a vpravo nahoře se přihlaste pomocí již přiděleného jména a hesla. Po úspěšném přihlášení se otevře nabídka „Mapa prodejců medu – nastavení“. Zde si zvolíte „Zobrazit na mapě prodejců“

a dále pak i položky, které chcete zobrazit – adresu, e-mail, telefon. Můžete vložit i fotografii a druhy medu, které nabízíte.

Jestliže jste přihlašovací údaje neobdrželi, tak si je můžete sami vytvořit. Na stránkách ČSV vpravo nahoře opět zvolte Přihlášení a následně pod přihlašovacím oknem klikněte na „Nemáte účet? Zaregistrujte se“.

Po zadání některých údajů, které budou prověřeny přes CIS, obdržíte přihlašovací jméno a heslo na e-mail.

Budeme rádi, když vám mapa pomůže s prodejem medu. Berte ji jako „první vložku“ s tím, že bychom ji chtěli do budoucna dále vylepšovat.

Ing. František Krejčí, předseda IT komise

Slovenský svaz včelařů si zvolil nové vedení

Dne 6. 4. 2019 se v Banské Bystrici konalo XII. Valné shromáždění Slovenského svazu včelařů, aby zvolilo nové vedení této organizace. Na funkci předsedy již začátkem roku ze zdravotních důvodů rezignoval dosavadní předseda Ľudovít Gál, jenž ve funkci působil od roku 2005. Zprávu o jeho odstoupení přijali členové Republikového výboru ČSV na svém březnovém zasedání s lítostí a pochopením a jako ocenění jeho práce mu RV ČSV udělil čestný odznak „Za zásluhy o včelařství“. Konkrétně jde o ocenění jeho práce v rámci Apislavie, V4 a zejména spolupráce s ČSV.

Na pozvání Slovenského svazu včelařů jsem se jednání Valného shromáždění zúčastnila s milým úkolem předat udělené

vyznamenání. Zároveň jsem se bohužel až na místě jednání dozvěděla, že dlouholetý místopředseda pro legislativu JUDr. Milan Sláviček, PhD. krátce před konáním XII. Valného shromáždění 10. března 2019 zemřel. Znála jsem ho, a mohu tedy říci, že tento dobrý člověk a funkcionář, znalý jak předpisů svazu, tak těch obecně závazných, bude slovenským včelařům chybět.

Kandidáti na předsedu byli dva. Prvním byl **doc. MVDr. Juraj Toporčák, PhD.** z Univerzity veterinárního lékařství a farmacie v Košicích, naší včelařské veřejnosti dobře známý odborník na nemoci včel a člen našeho sboru přednášejících odborníků.

Druhým pak **Ing. Milan Rusnák**, jenž ve volbě nakonec těsně zvítězil.

Valné shromáždění rovněž zvolilo dva nové místopředsedy. Prvním místopředsedou je **Ing. Štefan Užák** (pro legislativu a ekonomickou činnost) a druhým **Ing. Milan Vavrica** (pro vnítrůsvazovou činnost). Třetím místopředsedou je pak staronový **doc. Ing. Róbert Chlebo, PhD.** (pro oblast zahraničních vztahů).

Přejeme novému předsedovi i ostatním zvoleným funkcionářům zdraví, úspěch a spolehlivý tým spolupracovníků.

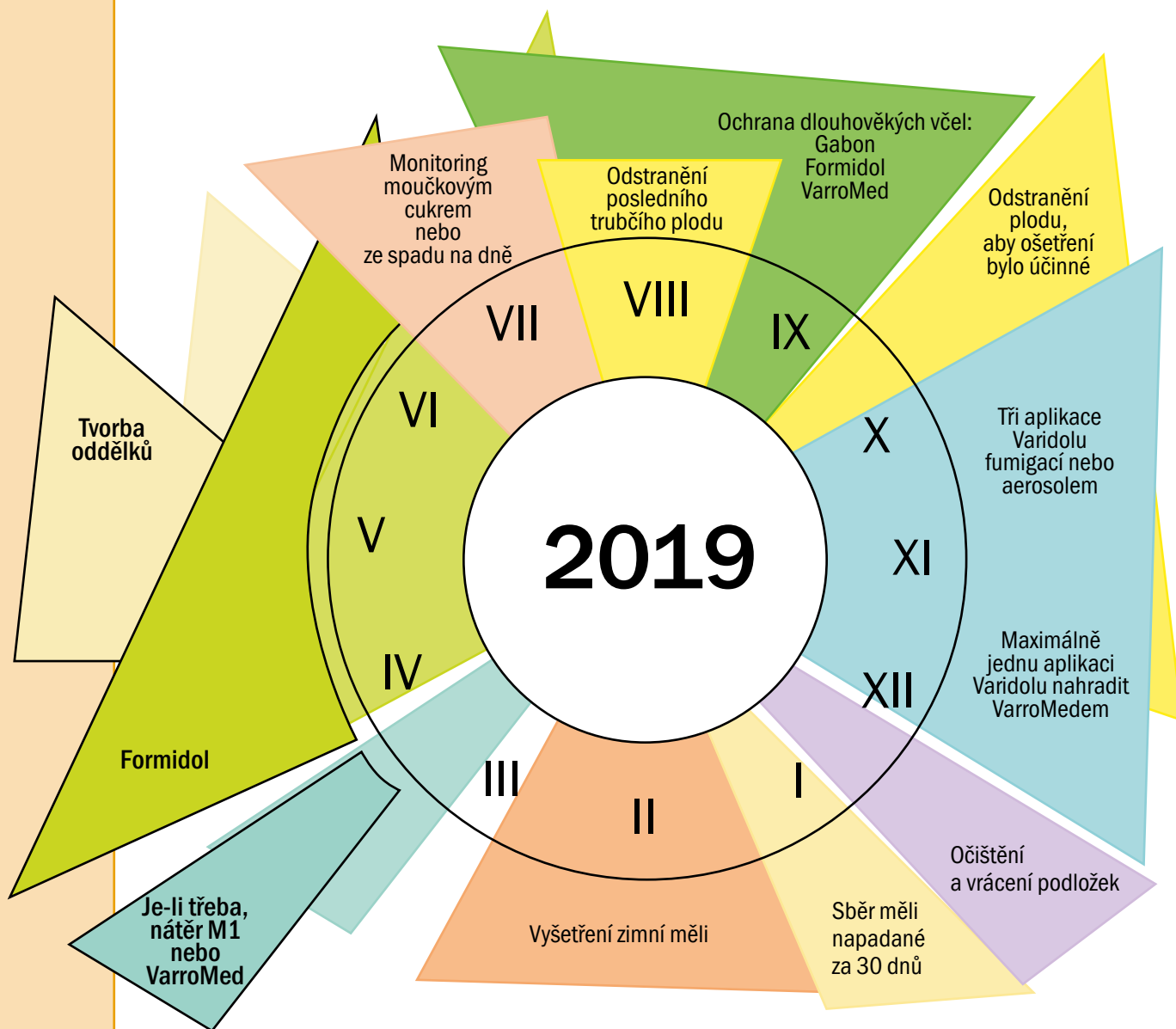
A samozřejmě věříme v pokračování výborné spolupráce mezi našimi svazy.

Mgr. Jarmila Machová

Celoroční schéma tlumení varroázy

podle metodik Výzkumného ústavu včelařského v Dole
www.beedol.cz, beedol@beedol.cz

Květen

Je-li to potřeba, už od konce dubna lze použít pro ničení roztočů páry kyseliny mravenčí. Používáme jen registrované přípravky a dodržujeme příbalové informace. Bez předpisu jsou k dostání přípravky Formidol 40 a Formidol 81. Páry kyseliny ničí dospělé roztoče, a pokud se dostanou do uliček v dostatečné koncentraci, tak i roztoče pod víčky v buňkách zavíčkovaného plodu. Formidol lze použít jednou až dvakrát. Neaplikuje se při snůšce.

V květnu také chovatelé začínají s tvorbou oddělků. Díky rychlému vývoji a vyšší čistící aktivitě oddělků je rozmnožování roztočů v oddělcích pomalejší. Ale nespolehejme na to. Zkušenost ukazuje, že je nutné varroázu monitorovat i v oddělcích a případně doplnit další léčbu.

Sledujte: <http://www.beedol.cz/varroaza/>

Co potřebujeme ke včelaření

Dnešní pojednání bude inspirací pro každého, kdo neví, jaké pomůcky a nářadí bude potřebovat na obsluhu svých včelstev. Vzpomínám si na situaci, při níž jsem byl v jednom známém pražském včelařském obchodě, kam přišel začínající včelař. Prodávač zdvořile pozdravil příchozího, který se zeptal, co jako včelař bude potřebovat. Muž za pultem se s úsměvem nadechl a rozpráhl ruce na všechny strany. Odpověď byla jednoznačná: „Vše, co tady vidíte.“

Právě takto si mnoho začínajících včelařů a mnohdy i zkušenějších kolegů pořídí věci, které sotva kdy využijí. Je to snadné, každý dobrý výrobce či distributor chce své zboží prodat a pro včelaře vyrobí, co si žádají. Sám dobře vím, že pouze dlouholetou praxí jsem dospěl k jednoduchému přístupu ke včelaření a mnohé tzv. „vychytávky“ si sice rád vyzkouším, ale pokud zjistím, že je nepotřebuji, tak si je nepořizuji. Kolik

Když už včela pod klobouk zaleze, včelímu jedu se lze jen těžko vyhnout a včelař s tím musí počítat

zbytečností včelařina již vymyslela, kolik včelařů se tak „utápí“ ve svých nepostradatelných věcech. Věřte, že včelařit lze i bez komplikací a hlavně jednoduše.

Pomůcky a nářadí pro práci se včelstvy lze rozdělit do dvou kategorií. V první jsou **ochranné pomůcky**, ve druhé **včelařské nářadí**.

Ochrana před žihadly včel je důležitá, především pak v oblasti obličeje, který nejlépe chrání **včelařský klobouk**. Výběr je opravdu velký. Můj oblíbený je v bílé barvě,

takže v něm není takové teplo, a vepředu má černou síťovinu, přes níž je na rozdíl od bílé síťoviny pěkně vidět. Včelařský klobouk chrání především před bodnutím do oka, kdy je pro lékaře velmi těžké odstranit žihadlo přímo z bulvy, a může tak dojít ke zhoršení nebo až ke ztrátě zraku. Navíc klobouk chrání také před vniknutím včely do úst, kde následky mohou být fatální. Mám osobní zkušenost nejen se žihadly blízko očí, kde to „jen“ oteklo, ale také nepříjemný zážitek z doby, kdy jsem studoval včelařský obor v Nasavrkách. Včela mi vlezla do nosní dírký a lezla dál a dál, až konečně bodla někde v úrovni mezi očima. Tu bolest cítím ještě dnes. Velkou bolest způsobí i žihadlo přímo do rtu. Loni mi nějakým nedopatřením včela vlezla pod klobouk a já dostal žihadlo přímo do horního rtu. Během půlhodiny jsem vypadal jako hlavní postava ze seriálu Simpsonovi. Druhý den, kdy se otok zmenšil, jsem se změnil v „křečka“. Ten den jsem měl focení pro jeden deník, ale co se dá dělat, život včelaře je „žihadlově“ barevný.

Na včelařský klobouk si našijte gumu, nebo zavazovací provázky, aby držel i za větru, a v dolní části si jej vždy stáhněte tak, aby do něj nevlezla žádná včela. Nicméně když už pod klobouk zaleze, včelímu jedu

se lze jen těžko vyhnout a včelař s tím musí počítat.

Paradoxně nedoporučuji si na začátek pořizovat včelařské rukavice, snad jen pro opravdové alergiky. Rukavice otupují v prstech potřebný cit, a snadno tedy můžete zmáčknout včelu nebo i matku, když se ji budete snažit chytit.

Pokud je včelstvo ostřejší, použijte více kuřák. Již druhým rokem zkouším mít s sebou v rozprašovači mátový čaj, který včely mírní. Mám vyzkoušeno, že bodavější včely

Ty provázky na klobouku jsou důležité. Vnitřní zajistí, aby vám klobouk neulétl ve větru, a ten vnější, aby do něj nevlezly včely

spolehlivě odradí obyčejný ocet natřený na ruce. Oblečení ke včelám má být vzdušné a „včelotěsné“. Světlá barva se tolik nepřehřívá a navíc včely tolik nedráždí.

Mezi mými základními pomůckami při práci se včelstvem jsou **kuřák-dýmák**, **rozpěrák**, **včelařský smetáček** a v náprsní kapse košile nosím **odchyťovou klíčku na matku**, **speciální fixu na značení matek** a malé **nůžky na nehty**.

Začneme **kuřákem**. Stačí, když si pořídíte pozinkovaný, ale nerezový je kvalitnější. Na rozpál používám obyčejné noviny a nejraději mám usušenou dřevokaznou houbu choroše.

Pomocí **rozpěráku** můžeme v úlu nejen uvolnit plást, ale taky oškrábat vosk či propolis z plástů. Je dobré, když má „výraznou barvu“ a najdete jej i v trávě nebo ve škvíře mezi úly.

Je vhodné mít **včelařský smetáček**. Měl by být jednořadový, ke snadnému ometení včel z plástů, což se hodí zejména při medo-braní. Smetáčkem můžete ometat měl z podložek. Při větším množství včelstev pak včelaři využijí tzv. elektrický ometač.

Odchyťová klíčka na matku slouží zejména k vychycení matky, abych ji označil či odchytil a následně ji po nasazení medníku pustil pod mřížku do plodiště nebo abych ji vyměnil. Včelař se tak nemusí bát, že jí ublíží.

Speciální fixa na značení matek je velmi praktická. Jen s ní zatřepete a je k dispozici. Barva se umísťuje na hrudní část matky, kterou tak později ve včelstvu rychle najdeme. Každý rok má svoji ve světě uznávanou barvu. Letos je to zelená a celkem je těchto barev pět (bílá, červená, žlutá, zelená a modrá). Dobře se to pamatuje podle pomůcky: „Bože, Čím Že Značíš Matky?“

Poslední pomůckou, o které si dnes povíme, jsou **malé nůžky na nehty**. Beru je s sebou vždy, když se chystám matkám zastříhnout křídlo, aby při možném rojení nemohly moc létat, a tak se nevzdálily příliš od úlu.

Jak sami vidíte, základních pomůcek není zase tak mnoho. Nebo si myslíte, že ano? Jak se přesně používají, se dozvíte příště.

S pozdravem Včelám dík!
Augustin Uváčik,
učitel včelařství
e-mail: uva@centrum.cz

Základní pomůcky – kuřák, včelařský smetáček a rozpěrák.

Odchyťová klíčka

Včelařský klobouk existuje i v dětské velikosti

Výběr pomůcek, které nabízejí včelařské prodejny, je skutečně široký

Foto: Petr Kolář

Z Výzkumného ústavu včelařského DoI – V (XVII)

Vosk nad zlato

Pohádka o soli nad zlato má mnoho verzí a podob, včetně té filmové s Janem Werichem. Ale ještě mnohem starší je Ježíšova zmínka o soli v kázání na hoře (Mat 5, 13) „Jestliže sůl zmařena bude, čím bude osolena?“. Proč do titulku pletu vosk? Protože když pokážeme včelí vosk, také vyvstává otázka, co s ním.

Včelí vosk je cenná surovina. Ve včelařství část vosku koluje. Chovatelé taví staré souše a ze získaného vosku dělají mezistěny. Včely vloženou mezistěnu dostaví a část vosku k tomu vloženému nově přidají. Něco do stěn buněk, něco na víčka. Po čase plást přijde opět do tavidla a koloběh se opakuje. Až donedávna většinou včelaři chodili do výroben či prodejen, kde měnili svůj vosk za mezistěny. A protože často měli vosku o něco víc, přebytek hned odprodali, takže vlastně za mezistěny neplatili nic. Tak tomu bylo od vynálezu medometu a mezistěny po celé minulé století.

V posledních letech se začínají mezistěny více kupovat než měnit za vosk. Poprvé jsem si toho všiml asi před deseti lety ve včelařské prodejně v nizozemském Wageningenu. „Proč mají tyto mezistěny takovou zvláštní barvu?“ ptal jsem se svých hostitelů. Byl to vosk z Afriky. Chápu, že v Africe má Nizozemsko ještě z koloniálních dob spoustu cenných obchodních kontaktů, ale proč dovážet včelí vosk? Odpověď mě překvapila. S vyvážením starých souší je spousta práce, navíc špinavé. Potřebuje to prostor a páru, záda bolí a čas je drahý. Než se s tím patlat, tak si řada včelařů raději mezistěny koupí bez protidodávky vosku, nestojí zase tolik. Jasně, zbytek jsem si snadno domyslel. Pokud se mezistěny nevyměňují, ale kupují, výrobci mezistěn musí vosk někde nakoupit. Třeba i v Africe.

Netrvalo dlouho a podobná situace na-

stala i u nás. Mezistěny se čím dál víc kupují bez protidodávky vosku. Voští místo ve vařácích, pařácích a slunečních tavidlech končí v žaludcích zavíječů, v kompostech nebo odpadcích. Peníze nehrají takovou roli, abychom si nemohli mezistěny koupit. Nově se objevila i další okolnost, která právě schopné včelaře ochuzuje o tuto cennou surovinu: rozmach obchodu s oddělky. S každým prodaným oddělkem odchází z hospodářství i pět plástů. A ruku na srdce, právě ty se často do koloběhu vosku už nikdy nevrátí. Výrobce mezistěn řeší pochopitelně nákup surovin, jak nejlépe umí. Poptávka po vosku stoupá, a tím pádem i jeho cena, což může lákat ke spekulacím a nepoctivostem.

Včelí vosk je přírodní látka. Jeho složení není úplně konstantní. Standard vosku tedy není dán přesným obsahem jeho komponent, ale fyzikálně-chemickými parametry, které vosk charakterizují. Existuje celá řada jiných vosků a surovin, které jsou podstatně levnější než včelí vosk. Tyto látky, pokud jimi někdo vosk nastaví, považujeme za adulteranty. Kdo se v tom vyzná, dokáže zfalšovat vosk tak, že vyhovuje normám, ale včelí není. Když je přídavek adulterantů do vosku několik procent, to ještě včely vezmou. Ale vosk koluje a obsah adulterantů se zvyšuje.

Médii už proběhla řada skandálů týkajících se nekvalitního, respektive falšovaného vosku. Poté, co včelaři nastrkali do

včelstev mezistěny, včely je buď odmítaly vystavět, vykusovaly je, nebo je postavily, ale plásty se pak zbortily pod tíhou zásob či plodu. Reklamace mezistěn jsou spojeny s technickými problémy. Vadu často zjistíme až dlouho poté, co jsme mezistěny koupili, takže těžko dohledáme doklady. Zboží nemá žádné výrobní číslo nebo šarži pro dohledání reklamace. Vadné štosy mezistěn pak obvykle skončí roztavené a vrácené do oběhu, čímž se kontaminuje další vosk.

Laboratoře disponují technikami, kterými se dají zjistit normami požadované parametry, jako jsou bod tání, číslo kyselosti, číslo jodové, esterové a další. Ale jak jsem již naznačil, někdy zdánlivě všechno vyhovuje, ale pravý vosk to není. Pomocí infračervené spektrometrie dokážeme odhalit přítomnost parafinu a několika dalších přidávaných látek včetně jejich množství. Můžeme provést rozbor plynovou chromatografií s hmotnostní detekcí, můžeme porovnat množství sudých a lichých uhlovodíků, ale vždy skončíme jen u toho, že surovina deklarovaná jako včelí vosk vykazuje, nebo nevykazuje nějaké odchylky od předpokládaných parametrů.

I bez nákladných laboratorních technik máme možnost vosk, respektive z něj vyrobené mezistěny otestovat. Udělají to pro nás včely. Velice průkazný test se dá provést pomocí šachovnicové mezistěny, kterou si však musíme připravit. Vezmeme jednu zaručeně dobrou mezistěnu a druhou, kterou testujeme. Položíme je přesně na sebe a třemi svislými řezy na 12 políček. Pak opatrně přeskládáme dílky stranou a sestavíme dvě šachovnicové mezistěny kombinací obou původních. Na styčných

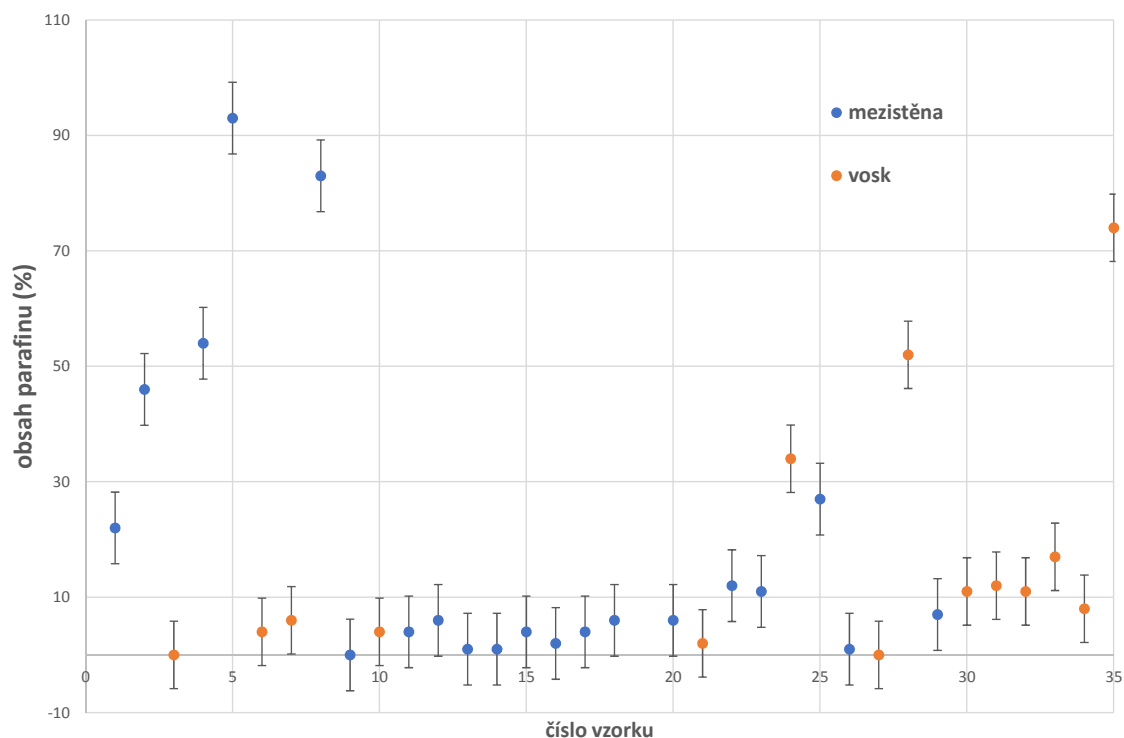

Testovací šachovnice připravená k vložení do včelstva

Obě mezistěny jsou vytažené a zakladené

Obsah parafinu ve vzorcích vosku a mezistěn období 2017-2018

Obsah parafinu ve vzorcích vosku zaslaných do laboratoře VÚVČ Dol v letech 2017 a 2018.

V grafu Ing. Hany Vinšové jsou použita data získaná Ing. Vladimírem Machovičem a Ing. Ladislavem Lapčákem (VŠCHT Praha) metodou infračervené spektrometrie (FTIR)

hranách pomocí horkého nože dílky mezistěn opět přitavíme k sobě, aby šlo šachovnici přemístit do rámtku na drátky a zatavit tak, jak jsme zvyklí.

Pokusné šachovnicové mezistěny vkládáme do včelstva pochopitelně v době, kdy včely obvykle mezistěny staví. Už druhý nebo třetí den uvidíme, jak se jim oba vosky líbí. Pokud jsou dobré, je plást brzy postaven, zakladen, zaplodován a není ani stopa po nějaké šachovnici. Jindy se včely zřetelně více zaobírají lichými, či sudými políčky. Je to vidět při stavbě, v zaklazení matkou, výživě plodu. Včely dokonce po-

znají i přehřátí jinak nefalšovaného vosku a poznají i vosk filtrovaný přes sorbenty z důvodu jeho čištění. Citlivost je vysoká, ale test pochopitelně neřekne, co přesně je v onom vosku špatně.

Ale co tedy s poznatkem, že v oběhu je mnoho falšovaného vosku?

V prvé řadě budme na pozoru, kde mezistěny měníme nebo kupujeme. Pokud víme o falšovaném nebo podezřelém vosku, je seriózní takový vosk použít výhradně mimo včelařskou sféru na svíčky nebo jiné technické účely.

Ideální je uzavřený oběh vlastního vosku, ze kterého si mezistěny necháme zhotovit ve firmě, která je schopna tomuto požadavku vyhovět.

Uvažujeme i o tom, zda si malé nebo větší zařízení na odlévání mezistěn nepořídít. I v ruční formě na jednu mezistěnu jich lze odlít několik desítek za večer. Jsou pracné, ale jen od našich včel, a tím pádem nad zlato.

Ing. Dalibor Titěra, CSc.
Výzkumný ústav včelařský, Dol
Foto: Dalibor Titěra

Otevřený plod na obou voscích

Jasný negativní výsledek biotestu – světlé mezistěny se včely ani nedotkly

COLOSS: Monitoring úspěšnosti zimování včelstev aneb Výsledky pro praxi i inspirace pro další výzkum

Včela poškozená virem deformovaných křídel – příznak akutní varroózy

Do 20. května 2019 máte na stránce www.coloss.cz možnost vyplnit dotazník, jehož prostřednictvím zjišťujeme, jak včelstva přezimovala a také analyzujeme souvislosti, které se týkají zdraví včel. Těch 15 minut času za to opravdu stojí, protože jak nám potvrdili účastníci dřívější studie, vyplněním dotazníku začali přemýšlet, co by sami ve svém provozu mohli přehodnotit, mají možnost účastnit se seminářů se zahraničními lektory a zároveň tím přispívají k rozsáhlejšímu poznání ve včelařství.

Léčení včelstev – vyhodnocení léčení i inspirace k inovacím

Jedním z příkladů je například používání léčiv vůči varroóze. Zatímco před šesti lety jen několik málo jedinců používalo kyselinu šťavelovou, dnes tento způsob léčby (pokap, sublimace) používá mnohem více včelařů. To je jednak způsobeno dostupností přípravků na bázi kyseliny šťavelové (Varromed Oxybee, Oxuvar), ale i tím, že

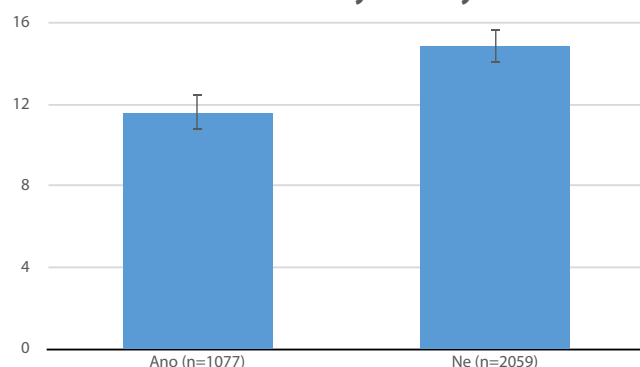
včelaři hledají vhodné alternativy ke konvenční léčbě. Díky sesbíraným datům od mnoha včelařů můžeme hodnotit způsob léčby na výrazně širším počtu vzorků. Jako příkladná souvislost se ukazuje výskyt podletních loupeží mezi včelstvy, reinvaze varroózy a účinnost léčení. Mnozí včelaři prováděli léčebné zásahy proti varroóze, přesto jim jejich snažení zhatilo loupění mezi včelstvy. Včelstva jsou

schopná si donést stovky roztočů z cizích včelstev, což může vést až k jejich úhynu. Z dat také plyne, že včelaři, kteří odstraní trubčinu během června a případně i července, mají výrazně nižší ztráty včelstev. To může mít významný vliv především v rizikových sezónách, které se střídají s bezproblémovými roky.

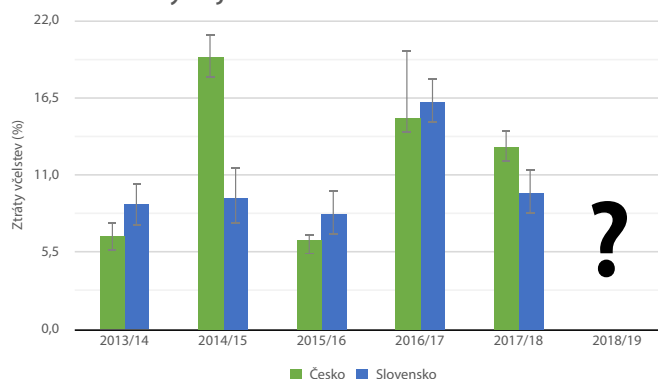
Sledování ztrát včelstev v dlouhodobém horizontu

Díky monitoringu získáváme navíc i přehled, zda se úhynové roky vyskytují častěji než dřív. Včelstva hynula i v době před varroázou. Jako hlavní příčiny se tehdy udávaly nosematóza a akarapidóza. Dnes je hlavním zdravotním problémem včelstev roztoč *Varroa destructor*. Ve vědec-

Odstranění trubčiny a ztráty včelstev

Vývoj ztrát včelstev od roku 2014

Ztráty včelstev v závislosti na letním odstranění trubčiny. Data ze tří ročníků studie (2014/15-2016/17), n = počet respondentů

Vývoj ztrát včelstev podle respondentů studie v Česku a na Slovensku. Oba grafy vycházejí z dat respondentů

kých kruzích se hovoří o zvýšení citlivosti včelstev k varroáze i virózám. Zda to má vliv i na častější opakování úhynových let, můžeme sledovat právě díky společnému monitoringu. Navíc nám jednotná mezinárodní metodika umožňuje mezinárodní srovnání.

Vliv včelích virů

Do dnešní doby je známo přes 20 včelích virů, klinické příznaky některých z nich jsou rozpoznatelné okem, jiné můžeme diagnostikovat pouze laboratorně. V souvislosti s varroázou je nejznámější virus deformovaných křídel, který je jasným indikátorem vznikajícího problému. V letošním roce vybereme 40 včelařů z řad respondentů

letošní studie a těm zdarma vyšetříme včely pomocí PCR. Vyšetření provede Dr. Jana Prodělalová z VÚVeL v Brně.

Monitoring – inspirace do další práce

Výsledky získané z odpovědí v našem dotazníku využíváme i pro další výzkumnou práci. Ukazuje se, že použití kyseliny mravenčí v létě je pro mnoho včelařů problematické, proto testujeme výhody a nevýhody klikování matek či jiné přístupy ke zvládnutí varroázy. Ve spolupráci s dalšími institucemi se pak věnujeme výzkumu dlouhověkosti nebo výživy včel. A výsledky získané z monitoringu nám velmi pomáhají směřovat výzkum tak, aby jeho výsledky byly uchopitelné ve včelařské praxi. Navíc

na přípravě dotazníku se podíleli nejen vědci, ale i včelaři. Díky nim se podařilo dotazník přivést do dnešní podoby. Jen k jeho vyplnění je potřeba trochu přemýšlení či listování v poznámkách. Zpětné hodnocení sezony a provedených zásahů může být přínosné pro sezony následující.

Zapojte se, má to smysl. Dotazník i již publikované výsledky jsou na www.coloss.cz a shlédněte taky prezentaci na www.coloss.cz/story.

Mgr. Jiří Danihlík, Ph.D.,
národní koordinátor projektu
Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého
v Olomouci
monitoring.vcely@gmail.com

Zvýšené úhyny včelstev se musí hlásit krajským veterinárním správám

Hodně chovatelů včel zjišťuje v poslední době vyšší ztráty včelstev. Příčin bude pravděpodobně více. Průběh minulého roku byl totiž netypický a mohl se podílet na četných zátěžových faktorech, které včely bez uvážlivé a včasné pomoci včelařů nezvládly. Proto je právě nyní na místě připomenout, jaké jsou veterinárním zákonem stanovené povinnosti chovatelů související s tímto stavem.

Veterinární zákon v aktuálním znění v paragrafu 3, odst. 1, písm. c) zachoval zařazení včel mezi hospodářská zvířata. Podle paragrafu 4, odst. 1, písm. a), b), c) je chovatel povinen je chovat způsobem, v prostředí a v podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav, a má předcházet poškození jejich zdraví. Chovatel také musí sledovat zdravotní stav těchto zvířat,

Každý chovatel musí tyto nadlimitní úhyny oznámit příslušné krajské veterinární správě

v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc. Dále musí bránit vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění a plnit všechny další povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě určené v prováděcích předpisech.

V paragrafu 5, odst. 2 veterinárního zákona je uvedeno, že chovatel, který chová včelstva, je povinen neprodleně po zjištění úhynu včelstev nad stanovený limit ohlásit tuto skutečnost krajské veterinární správě. Ve vyhlášce č. 18/2018 Sb. o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev, o opatřeních pro předcházení a zdlouvání některých nálezů

včel a o změně některých souvisejících vyhlášek je v paragrafu 5 stanoven limit zvýšené úmrtnosti včelstev, tedy přesahující 25 % z počtu včelstev evidovaných v ústřední evidenci k 1. září předcházejícího roku na daném stanovišti. V praxi to znamená, že každý chovatel musí tyto nadlimitní úhyny oznámit místně příslušné krajské veterinární správě. Ta si od něj zjistí další vysvětlující informace a po jejich posouzení rozhodne o dalším postupu, případně až o šetření na místě za účelem potvrzení nebo vyloučení nálezu.

Znalost a dodržování veterinární legislativy by mělo být ukázkou odborné vyspělosti každého chovatele včel. Je třeba si uvědomit, že nesplnění výše zmíněných povinností může nejen ohrozit zdraví včelstev i na okolních stanovištích, ale bude také považováno za přestupek proti veterinárnímu zákonu. Podle paragrafu 71, odst. 1, písm. a) tohoto zákona může být fyzické osobě uložena pokuta za neohlášení nadlimitních ztrát včelstev do výše 20 tisíc korun a podle paragrafu 72, odst. 1, písm. a) právnické osobě do výše 300 tisíc korun.

Tak pozor, liknavost a neznalost zákona neomlouvá.

MVDr. Jan Krabec,
předseda Komise pro zdraví včel RV ČSV

Natura Viva 2019

Výstaviště v Lysé nad Labem se ve dnech 22.–26. 5. 2019 tradičně stane místem konání již 24. ročníku výstavy Natura Viva 2019. Příznivci myslivosti, rybářství, zahrádkářství a včelařství zde najdou vše, co ke svým koníčkům potřebují. Český svaz včelařů vás jako jeden ze spolupřadatelů zve nejen na celou akci, ale hlavně na včelařský den, který se uskuteční tradičně v sobotu 25. 5. 2019 a mimo jiné odpoledne nabídne zajímavé přednášky pro včelařskou i nevčelařskou veřejnost. Podrobnější informace najdete na webových stránkách ČSV, z.s. www.vcelarstvi.cz.

Odmalička jsem byla u včel, říká Zuzana Hrdinová

Potkal jsem ji loni v Olomouci na výstavě spojené s tradiční konferencí vynálezců a zlepšovatelů ve včelařství. Zatímco její otec přednášel svoje včelařské zkušenosti zaplněnému konferenčnímu sálu, Zuzana Hrdinová u výstavního stánku trpělivě a s úsměvem odpovídala desítkám zájemců o informace týkající se systému pro elektronické monitorování včelstev.

Pochází z včelařské dynastie, v níž evidentně jablko nepadá daleko od stromu. „Otec se přičlenil do rodiny, ve které včelařil už můj praděda. Vstup do této rodiny pro něj zároveň znamenal začátek včelařské kariéry. Takže celkem logicky i já jsem už od malička byla u včel,“ vysvětluje sympatická blondýnka. „Pamatuju si, že to bylo u babičky v Němčicích u Kdyně na Domažlicku, odkud pochází moje maminka.“ Klasická vesnička v centru Chodska, stovka obyvatel, na zahradě u babiččina domku bylo asi dvacet úlů. „Táta si během let pořídil – nebo spíše postavil – svůj vlastní včelařský vůz, takže se včelstvy kočoval. A kočuje dodnes, i když už asi třetím rokem stojí vůz na jednom místě, které je jedním ze tří současných stanovišť.“

Pokud se malé dítě dostane ke včelám, s téměř stoprocentní jistotou začne jako první věc ochutnávat med. Zuzana na tom nebyla jinak. „Klasika, koukala jsem, jak se vytáčet med, a ochutnávala. V deseti jsem už odvíčkovávala a pomáhala vytáčet.

A pak se mi moc líbilo, když se třeba krmilo, to bylo strašně zajímavé. A od té doby jsem s tátou chodila do včel stále častěji.“

Někdy kolem dvaceti si usmyslela, že by se chtěla včelaření věnovat naplno a tátovi se včelami pomáhat. „A tak jsme se s mámou rozhodly, že začneme studovat tříletý učební obor v Nasavrkách, abychom se o včelách dozvěděly víc. Skončily jsme

V Nasavrkách mě sice hodně naučili, jenže pak jsem si pořídila dvě děti, takže na nějakou dobu šly včely stranou

ve roce 2012, máma si pak ještě dodělala učitele včelařství (Mgr. Alena Machová, pozn. red.), já mám pouze výučňák.“

Nicméně vlastní úly si nikdy nepořídila. Starat se sama o včely se jí nechtělo. „Do včel chodím většinou s tátou, včelaři už 35 let, hodně toho ví a všechno dělá tak ně-

jak intuitivně. Já v tom dodnes trochu tápu. V Nasavrkách mě sice hodně naučili, jenže pak jsem si pořídila dvě děti, takže na nějakou dobu šly včely stranou. Když jdu s ním, dělám si legraci, že je to pořád stejné jako v minulosti. Že ve včelách funguju jen jako přídrž a podej,“ směje se Zuzana Hrdinová.

Synové mají 4 a 7 let a včel se vůbec nebojí. „Když vidí, že se taky nebojíme, jsou úplně v pohodě. A když je potřeba, dostanou kukličky a „úřadují“ ve včelách s námi, přendávají rámky z nástavku do nástavku, tedy zatím bez včel,“ konstatuje Zuzana Hrdinová. Na třech stanovištích má rodina dohromady 110 včelstev. Jedno stanoviště je v Němčicích u Domažlic, druhé na Plzeňsku u zámku Kozel a třetí v Alfrédově poblíž golfového hřiště. „S tím není problém,“ naráží Zuzana Hrdinová na skutečnost, že by včely mohly ohrožovat golfisty na hřišti. „S majitelem jsme domluveni, úly stojí blízko hřiště, schované v lesíku a za celou dobu se nevyskytl jediný problém. Navíc golfisté jsou spokojeni, protože od nás každoročně dostávají med.“

Odreagování od podnikání

Svět včel ji zajímá i přitahuje zároveň. „Na prvním místě je fakt, že jsou důležité pro opylování. Za druhé se na nás ze všech

stran valí zprávy, že včely vymírají, že jich ubývá, ale i včelařů. Takže považuju za moc důležité přivést ke včelaření nenásilnou formou děti. Ty to pak berou tak, že včely do života patří, že starat se o ně je normální.“

Potom je tu samozřejmě med a s ním spojený určitý finanční zisk z jeho prodeje. „Lhala bych, kdybych řekla, že to tak není. Naši si k tomu ještě vymysleli a přidali válcování mezistěn a elektronické monitorování včelstev. Všechno dohromady je to moc zajímavé, příjemné a navíc skvělé odreagování od běžných starostí. Když jdete do včel a něco s nimi uděláte, okamžitě vidíte výsledek. Jste v přírodě, venku v krásném prostředí. A když se povedou matky, tak to ve výsledku ani moc nebolí,“ pochvaluje si Zuzana Hrdinová.

Včely však nejsou jediným oborem její činnosti. Dříve pracovala jako analytička a celé dny proseděla v kanceláři. Pak byla máma na plný úvazek a dnes podniká. „Věnuju se kosmetickému poradenství, což je úplně něco jiného. Se včelími produkty to nemá nic společného, i když vím, že na ně dneska lidé slyší a apiterapie docela frčí. Tak daleko ještě nejsme, doma si vyrábíme nanejvýš propolisovou mast a tinkturu. Ale jen pro sebe.“

I když včelstev je hodně, pořád je to hobby, ani rodiče se tomu nevěnují naplno. „Posledních pár let jsme jezdili ke včelám, jen když bylo třeba. I tak jsme měli dost medu. Dnes nám při včelaření pomáhá elektronický systém vzdáleného monitorování včelstev. V úlu jsou umístěny senzory napojené na náš online portál a jeho prostřednictvím si včelař vede úlový deník. Dostává informace, které mu napoví, co se v úlu děje, jak si včelky vedou a co je třeba udělat. Součástí systému jsou i GPS trackery. Senzory jsou citlivé na jakýkoli otřes, takže včelař okamžitě pozná, když se nějaký nenechavec pokusí úly odvézt,“ vysvětluje Zuzana Hrdinová.

Její kamarády včelaření značně fascinuje, protože jim to přijde nesmírně složité a nechápou, jak to může zvládnout. „Když proniknete do života včel, není to nic strašného. Práce ve včelách má pozitivní vliv i na moji fyziku. Nástavky plné medu jsou těžké, naštěstí používáme všude nízké nástavky 42 × 17. Když je medník narvaný, tak ho nezvedám. Ale z půlky to už zvládnu,“ říká Zuzana Hrdinová. Zároveň však lituje, že se jí dosud nepodařilo nikoho přesvědčit, aby si včelaření vyzkoušel. „Kromě jednoho známého, který pořád říká, že za mnou musí přijet, protože vůbec neví, co má dělat. Ještě nepřijel!“

Text a foto: Petr Kolář

Fotky Zdeňka Dukáta

V dubnovém čísle Včelařství jsme na straně 144 publikovali malou ukázkou z fotografie přítele Zdeňka Dukáta. Spolu s manželkou se v Branově, v kraji Oty Pavla, stará o stovku včelstev. Vedle toho mají vinici a vyrábějí medovinu vlastním způsobem. Když jsem si v e-mailu přítele Dukáta přečetl, že pracoval 25 let jako fotograf FSB, zprvu mi to nedošlo. Když jsem si však na jeho radu na internetu „vyguglil“ jeho jméno, okamžitě jsem pochopil. Díval jsem se na neskutečně nádhernou fotografii herce Václava Vosky. A poté na pana Munzara, Lukavského, Wericha, Čepka, Hrzána, na paní Jiráskovou, Hlaváčovou, Adamovou a mnohé další herecké legendy českého filmu a divadla. FSB rovná se totiž Filmové studio Barrandov. Fotografie z natáčení filmů, televizních inscenací i ze zkoušek a představení divadelních her zaměstnávaly Zdeňka Dukáta čtvrt století. A čtyři desítky let ho zaměstnávají také včely. Fotograf a včelař s mnohaletou praxí určitě ví, jak nám přiblížit a ukázat úžasný svět včel. Podívejte se na malou ukázkou jeho práce a já věřím, že v budoucnu najdeme pro fotografie Zdeňka Dukáta v časopisu Včelařství i jiné místo s daleko větší vypovídající hodnotou.

Petr Kolář

Medomat v Berouně prodává Český med i o půlnoci

Na parkovišti u berounského nákupního centra lze jen sotva přehlédnout malý dřevěný domeček s názvem Medomat. Automat, kde si lze med koupit třeba o půlnoci. O jeho kvalitě svědčí prezentovaný certifikát z Výzkumného ústavu včelařského v Dole u Libčic nad Vltavou. Potvrzuje, že med, který do laboratoře dodal Petr Šmolcnop z Vižiny u Hostonic, je výborné kvality. Splňuje podmínky normy Český med ČSV 1/1999, které jsou nezbytné k tomu, aby mohl být označen podle této normy jako Český med. Na stěně domečku je uveden i telefonický kontakt. Se Stanislavem Šmolcnopem, otcem provozovatele Petra Šmolcnopa, jsem se setkal v čase, kdy přijel doplnit med.

Kdy jste začal uvažovat o postavení medomatu na parkovišti zdejšího nákupního centra?

Je to tak dva roky zpátky, co jsem chtěl nabídnout lidem kvalitní med z vlastní včelnice, který v obchodních řetězcích chyběl. A kdo nemá známého včelaře, tak se k němu nedostane. Nejdříve jsem však sbíral zkušenosti od majitelů medomatů

v Plzni a v Chodově. Avšak nejvhodnější řešení jsme se synem našli sami.

Odkdy tu máte umístěný automat na prodej medu a jak složitá byla jednání, která to umožnila?

Medomat zde je od loňského listopadu. Snad nejtěžší bylo sehnat potřebná povolení. Od samého začátku jsem narážel na nepo-

chopení, složitou administrativu a taky na otázky, proč prodávat med na parkovišti v automatu, když ho o pár metrů dál nabízí potravinářský supermarket. Půldruhého roku jsem běhal takřikajíc od čerta k ďáblu, než jsem sehnal místo, na kterém jsem mohl domeček postavit. Když jednání šlo k souhlasu s umístěním, nastal problém s elektrickou přípojkou, kterou tady není možné instalovat.

Automat jste koupili, nebo sami zhotovili?

S původní myšlenkou jsem přišel já. Zjistil jsem, že takováto zařízení jsou v Plzni a Chodově. Od jejich majitelů jsem získal nějaké zkušenosti, avšak každé místo je jiné, takže jsme se museli vypořádat se zdejšími podmínkami. Na českém trhu nabídka automatu na med najdete, avšak

Elektřinu pro automat obstarává fotovoltaický panel

Stanislav Šmolcnop u medomatu v nákupním areálu v Berouně

Certifikát Český med vypovídá o vynikající kvalitě nabízeného medu

pro nás to nebylo finančně lákavé. Syn Petr je technicky i počítačově velmi zdatný, takže na něm bylo poměrně složité zařízení vymyslet, dát ho dohromady a vyladit do provozuschopného stavu.

Setkali jste se během půlročního zkušebního provozu s nějakými problémy?

Fotovoltaický panel dodává elektřinu do akumulátoru a z něj jde stabilizovaný proud do automatu. Čekali jsme, jak celý systém obstojí v zimě, kdy je slunečního svitu málo a výkonnost panelu snižuje i napadaný sníh. Až na několik málo dnů,

kdy elektřina z fotovoltaiky nestačila dobít akumulátor, automat obsluhoval zákazníky k jejich i naší spokojenosti. Avšak s provozními poruchami musíme počítat, je to přece jenom technika, kterou neustále doladujeme. Naštěstí se žádné podstatné problémy nevyskytly, až na několik drobností způsobených nepoctivými zákazníky, které jsme vyřešili.

Splňuje prodej medu očekávání a co ovlivňuje zájem kupujících?

V období chřipek a nachlazení se medu prodá poměrně dost. Méně však ve chvíli,

když v blízkém supermarketu prodávají med za 90 korun, což zaujme nejdříve na letáku a potom i v prodejně mnoho lidí, zejména těch, kteří obrací každou korunu.

Uvažujete o dalším medomatu?

Zatím ne. Čas ukáže, jak a zda se bude zvyšovat zájem o kvalitní med z naší produkce.

Na druhé straně jsme získali cenné zkušenosti, které by nám při instalaci takového zařízení v budoucnu pomohly. Jinými slovy neříkám, že nikdy víc.

Text a foto: Zdeněk Kulhánek

Ohlédnutí

Jaro je v plném proudu, květen klepe na dveře. Měsíc, kdy aktivita včelstev narůstá a včelaři se těší na první med. Avšak aby tomu tak bylo, musí včely úspěšně přečkat zimu. Tato otázka se jistě vkrádá počátkem jara do mysli každého včelaře. Pokud jste v příslušném období loňského roku učinili vše, co je třeba, pak je určité všechno v pořádku. I když stát se může všelicos, a tak jistě není od věci připomenout si, jaký vlastně ten loňský rok byl. Zeptali jsme se těch z nejpovolanějších – učitelů včelařství. Zde je alespoň malý vzorek odpovědí některých z nich.

Každý rok je něčím specifický a ne jinak tomu bylo i loni. Po předloňském na med velmi bohatém roce byla silná včelstva podstatně více napadena roztočem *Varroa*, a to natolik, že včelstva sotva přežila zimu (většina stanovišť naší organizace je na hranici s Rakouskem).

Rozjezd loňského roku byl atypický v tom, že jaro bylo velice krátké a v květnu a červnu nastal rychlý přechod do letních teplot s téměř žádnou vlhokou. To způsobilo, že snůška nebyla tak vydatná a skončila téměř o měsíc dříve než v jiných letech. Aby včely netrpěly nouzí nebo dokonce hladem, museli včelaři nutně krmit, protože včely nemohly najít žádnou další pastvu. Zajímavé bylo, že tento rok, alespoň z mého pohledu, nebyl rojivý (nemyslím si, že by to bylo způsobeno jen protirojovými zákroky, které v průběhu května a června včelaři provádějí). Také chov matek byl příznivý. Byl jsem přesvědčený, že letní vysoké až tropické teploty a nebývalé sucho mohou negativně ovlivnit rozvoj roztoče v úlechu. Průběh léčení – jaro nátěr plodu, v červenci kyselina mravenčí (Formidol) a v srpnu Gabon Flum – mě z této hypotetické úvahy vyvedl. Při monitorování spadu (sledoval jsem ho pravidelně podle možnosti vždy každý třetí den) se spad roztoče *Varroa* zpočátku při zahájení letní léčby pohyboval řádově v desítkách roztočů, u některých silných včelstev to byly dokonce stovky. Z těchto výsledků usuzuji, že v tomto roce budu včelstva udržovat jen ve třech nástavcích. Nebudu je rozšiřovat do čtvrtého ná-

stavku a raději udělám větší množství méně silných včelstev.

Vlastimil Macho
České Velenice

Včelařím v obci Pištín, která leží v Česko-budějovické pánvi, na polovině cesty při silnici České Budějovice – Vodňany. V loňském roce u nás bylo chladno až do Velikonoce, ale hned po nich se začalo oteplovat tak, že v polovině dubna začalo léto. Ve včelách při jarním léčení – natírání plodu – se však žádný plod nenacházel, nebo jen velmi málo. Najednou příroda zapracovala, začala kvést řepka a současně i ovocné stromy. Takže snůška byla, ale včely žádné, nebo velmi málo. Než se vylíhla jarní generace, bylo po snůšce. Ale příroda je mocná čarodějka, a tak včely přece jen něco přinesly. Z hlediska zdravotního byla varroáza v limitu, ale máme problém se slídívností včel jak na jaře, tak při krmení.

Ing. Jaroslav Šilha
Pištín

Jako učitel včelařství jsem se za čtvrt století setkal jak s léty sytými, tak i hladovými. Co se týká snůšky, loňský rok považuji za úspěšný. Podle informací z přednášek se ustálil i odbyt medu, čemuž dle mého napomohl i „prodej ze dvora“. Díky osvětě považuji zdravotní stav včelstev za uspokojivý. Při přednáškové činnosti čerpám poznatky i ze slovenského časopisu *Včelár*, za jehož bezplatné zaslání jsem vděčný. V poslední době čelím otázkám týkajícím se i časté

výměny funkcionářů jak v Praze, tak v Násavrkách a mnohdy s názory řadových členů musím souhlasit. Jsem včelař ze záliby, mimo vlastní zisk mi dělá i potěšení právě osvětová činnost, kterou vykonávám rád a s potěšením. Určitě celou polovinu mé přednáškové činnosti činí aktivita mimo svaz – tudíž bezplatně: domovy důchodců, zahrádkáři, chovatelé a v létě i dětské tábory. Momentálně jsem i stálým členem realizačního týmu na akcích Země žitelka v Českých Budějovicích.

Vojtěch Frána
Hrádek u Sušice

Včelařská sezona 2018 začala dříve. Už v polovině února stoupla teplota v chomáčích a včelstva začala významně plodovat. Máme jednoznačnou zkušenost, že situaci nadprůměrně zvládla silná včelstva, a naopak podprůměrně ta ostatní. Loňský medný výnos tak byl průměrný. Od jara se osvědčilo ponechání mimořádně většího prostoru silnějším včelstvům – raná snůška je nijak neomezila a neřešili jsme vůbec žádné problémy s rojovou náladou. S nemocemi problémy nemáme, zimní úhyny jsme měli pouze u slabých oddělků. Zamoření roztočem *Varroa destructor* máme také průměrné a držíme jej pomocí tří základních prostředků (kyselina mravenčí, Gabon, Varidol) na takové úrovni, že nemá znatelný vliv na stav včelstev. Posun v zahájení sezony znamenal i její dřívější ukončení, takže jsme začali krmit již v polovině července a celkově dodali včelám o cca 20 % víc krmiva ve srovnání s jinými roky. Úlové váhy ukázaly, že včelstva jen za září spotřebovala v průměru 6 kg zásob. Co se týče přednášek, stoupá zájem o moderní technologie jako možné motivace pro mladé včelařské následníky.

Alena a Pavel Machovi
Losiná u Plzně

VKM Stříbro

V květnu nás čeká celostátní kolo soutěže Zlatá včela pro starší kategorii. Na stupních vítězů se pravidelně již několik let umísťují včelařici ze Stříbra. Včelařský kroužek mládeže zde vede Oldřich Koubek.

Můžete čtenářům představit váš včelařský kroužek?

V roce 2006 jsme se v základní organizaci zamýšleli nad problémem stárnutí členské základny. Výsledkem byl pokus založit včelařský kroužek. Začátky byly velmi skromné, ke včelám jsme chodili ke zkušenému včelaři, ale co se ukázalo velmi dobré a perspektivní, byla spolupráce s domem dětí a mládeže (DDM). Tam jsme měli k dispozici vlastní učebnu, další místnost s počítači a s možností promítání obrazu a dokonce i přístup do dílny na praktické práce. Spolupráci s DDM rozvíjíme dodnes a k jeho činnosti přispíváme i aktivitami kroužku. Výsledky se záhy dostavily. Již ve třetím roce činnosti kroužku se jeho členové zúčastnili oblastního kola Zlaté

včely. Jako nováčci přijeli „okouknout“, jak to chodí, a získat cenné zkušenosti. V tom roce nevítežili, ale účast v soutěži podnítila zájem o práci v kroužku i chuť do dalšího soutěžení. Již v následujícím ročníku 2009 dva členové kroužku postoupili do ústředního kola. Od tohoto ročníku se členové stříbrského kroužku stali pravidelnými účastníky ústředního kola Zlaté včely. V roce 2014 se Matějům Brzicovi a Frouzovi podařilo v soutěži získat nominaci k účasti na IMYB v Polsku a tam se čestně umístit. O rok později se Matěj Brzica stal dokonce vítězem IMYB 2015 v Banské Bystrici. Posléze se úspěšně podařilo vyřešit „generační výměnu“, když na předchozí úspěchy navázal Jakub Heicl, který se nominoval k účasti na IMYB 2016, zúčast-

nil se IMYB 2017 v Anglii i následujícího setkání včelařské mládeže v roce 2018 ve Francii a tam úspěšně reprezentoval mladé včelaře z České republiky. S úspěchy členů kroužku se zvyšoval i zájem dětí o včelaření. To vedlo v ZO k rozhodnutí založit v roce 2016 druhý kroužek a děti rozdělit do kroužku mladších žáků, pro něž se vžil název Včelaříčci, a kroužku starších žáků s názvem Včelařici.

Jaké máte pro kroužek zázemí?

Již v samotných začátcích činnosti VKM bylo potřeba mít k výuce včelstva. Řešením bylo využívání včelstev ve spolupráci s ochotným včelařem. To se však ukázalo jako řešení pouze dočasné. Záhy se podařilo za symbolický nájem ve výši jedné koruny ročně získat od města Stříbra nevyužívanou zahrádku s chatkou. Ta se stala ideální základnou pro umístění dvou včelstev, která kroužku věnovali členové lektorské skupiny. Na této včelařské základně bylo opravdu radost konat schůzky VKM, a tak nebylo divu, že se pro ni ujal název Radost. Bohužel naše radost nevydržela ani celé dva roky, protože pozemek jsme museli uvolnit pro budované kluziště. Pro umístění již čtyř včelstev jsme nakonec využili nabídku maminky jednoho z členů kroužku, která nás nechala umístit včelstva na své zahrádce. Touha mít vlastní včelařskou základnu tím však uspokojena nebyla. V roce 2012 jsme Místní akční skupině (MAS) Český Západ předložili projekt, na jehož základě jsme pak vysoutěžili finanční dotaci a od města získali do dlouhodobého pronájmu pozemek na okraji městského parku. Už na jaře 2013 byla včelařská základna se zahradním domkem a přilehlým včelínem pro šest včelstev uvedena do provozu. Poskytuje ideální zázemí pro činnost VKM, vzdělávací činnost v ZO, ale i k propagaci včelařství na veřejnosti. Stala se i kulisou k natočení výukového filmu.

Jakub Heicl na setkání včelařské mládeže V4

Matěj Brzica a Matěj Frouz na IMYB 2014

Máte vlastní včelstva?

Vlastní včely jsou jednou z podmínek úspěšné práce v kroužku. Na včelařské základně je místo pro šest až sedm včelstev. Nejenže se na nich žáci učí pracovat se včelami, ale včelstva produkují i med, který se pro členy kroužku stane sladkou odměnou. Navíc prodejem přebytku medu VKM postupně vrací základní organizaci i náklady, které organizace vynaložila zejména do začátků jeho činnosti. V současnosti tedy náklady na činnost kroužku již tolik nezatěžují pokladnu ZO. Pro podporu práce s dětmi se vždy najdou dárci nebo sponzoři, kteří jsou ochotni na tuto obecně prospěšnou činnost přispět. Zřizovatel také pravidelně získává podporu od města Stříbra, Plzeňského kraje, poslance i senátora, v jejichž obvodu kroužky pracují, od firem působících ve městě a okolí i od fyzických osob.

Jak vypadá klasická schůzka vašeho kroužku?

Naprostou samozřejmostí je, že se schůzky konají pravidelně ve dnech školního vyučování. Snahou vedoucích a členů lektorské skupiny je, aby jejich náplň byla zajímavá, pestrá, aby byla podněcována aktivita žáků. Proto je důraz kladen na praktické činnosti, soutěže, hry a tvořivost dětí. K tomu, aby určitou zábavnou formu mělo i získávání teoretických znalostí, se osvědčuje dlouhodobá soutěž, při níž jsou bodově oceňovány aktivity při každé schůzce. Soutěž se vyhodnocuje jednou měsíčně a ti nejlepší jsou odměněni drobným dárkem. Vyvrcholením této soutěže je pak účast na oblastním kole Zlaté včely. Velmi důležitou součástí práce VKM je chov vlastních včel. Zejména v kroužku starších žáků je větší na těch, kteří chovají vlastní včelstva, ti zbylí se věnují včelám ve svých rodinách. Kroužek jim pak poskytuje nejen vedení při vlastním chovu včel, ale umístěním včel na základně pomůže i těm, kteří nemají možnost mít včelstva na vlastním pozemku.

Připravujete nějaké včelařské akce pro veřejnost?

Většinu veřejných aktivit uskutečňují členové VKM spolu se svojí mateřskou ZO. Besedy ve školách, účast při oslavách Dne dětí, pořádání kurzů výroby medového pečiva před Velikonocemi a Vánocemi, soutěže dětí ve zdobení medových perníčků, výtvarná soutěž dětí ke Dni včely, propagační stánek s demonstrací živých včel při městských slavnostech, vánočních trzích, Dnu kulturního dědictví atd.

Jaké materiály používáte pro výuku v kroužku?

VKM má slušnou výbavu názorných prostředků pro výuku, vlastní knihovničku,

Oldřich Koubek jako porotce při soutěži Zlatá včela

soubor audiovizuálních nosičů, různé názorné pomůcky, fotorámky, plastický model včely, soubor názorných tabulí, demonstrační úl, projekční zařízení, soubor včelařských pomůcek nebo soupravy náradí pro práci na základně i v dílně. Díky sponzorům se pak daří toto vybavení kroužku doplňovat o novinky.

Co dělají děti na schůzkách nejraději?

K nejoblíbenějším patří schůzky, při nichž jsou k praktickým činnostem využívána včelstva kroužku, a mezi nimi se snad největší oblibě těší medobraní, ale i přelarování, cvičení se značením trubců, jako kdyby to byly matky, a podobné činnosti. V zimním období jsou to pak práce spojené se zhotovováním úlových rámků, ošetřování úlů, ale například i soutěž v zatloukání hřebíčků co nejmenším počtem úderů kladivkem.

Máte nějaký zajímavý námět pro ostatní vedoucí včelařských kroužků?

Jedním z našich významných rozhodnutí bylo založení lektorské skupiny pro práci s dětmi. Vedle vedoucího, tedy včelaře s pedagogickou praxí, jsme vytvořili skupinu zkušených včelařů ochotných se na činnosti VKM podílet. Toto rozhodnutí se časem ukázalo jako velice šťastné. Vedoucí kroužku nepadá vyčerpáním, je nemyšlitelné, aby kvůli jeho případné absenci odpadla schůzka, neboť ho operativně nahradí některý z členů lektorské skupiny. Děti pociťují jako zpestření, když se na vedení schůzek podílí více osob. Tím pádem má každý lektor dost času na přípravu ke schůzce a nakonec se časem vyvinula i jejich určitá specializace.

Veronika Šebková

Historie úlů

Gerstungův úl

Gerstungův úl byl pojmenován podle svého konstruktéra, německého včelaře Georga Ferdinanda Gerstunga (1860–1925). Vyrobit ho v roce 1878 a po sjezdu německých a rakouských včelařů konaném v roce 1879 v Praze se začal masivně rozšiřovat. V plodišti byly používány rámky o rozměrech šířka 25 × výška 40 cm, v medníku, který byl jednoduchý, pak byly polorámky šířka 26 × výška 20,5 cm. Plodiště bylo přístupné shora i odzadu. Rámky v úlu byly vloženy na teplou stavbu.

Úl tvoří pevnou hranolovitou dřevěnou skříň, přístupnou odnímatelnými dvířky v jeho zadní části a se snímatelným horním poklopem. Uvnitř je uloženo na teplou stavbu sedmnáct rámků. Prostor těsně za vnějšími dvířky je uzavřen skleněným odnímatelným okénkem umožňujícím bezpečný vstup do vnitřku. Na jeho horní část je možné po odklopení víka nasadit nízký oddělitelný medník s patnácti polorámků. Plástová plocha 340 dm² byla jeho tvůrcem považována za dostačující prostor.

V českých zemích byl úspěšně využíván v horských pohraničních oblastech.

Jedná se o úl typu stojan s tzv. německou úzko vysokou mírou. Základem konstrukce je nosný rám, který je z jeho vnitřní i vnější

ší plochy pokryt bedněním z prken o síle 2 cm. Tím byla ve stěnách úlu vytvořena dutina. Ta je vyplněna tepelnou izolací z dřevěných pilin.

V přední ploše je umístěno česno s letákem. Vstupní dvířka umístěná v zadní stěně jsou zavěšena na dvou dveřních pantech a uzavřena pomocí kovové otočné kličky.

Úl byl využíván k chovu včel především ve vyšších horských oblastech. Díky dostatečnému prostoru mohl nastat silný rozvoj včelstva v jarních měsících, kdy bylo schopno ve velmi krátké vegetační době kvetení horských bylin přinést nutné množství medu a pylu potřebného pro svůj rozvoj. Horské chladné počasí si vynucovalo stavění úlů těsně vedle sebe v řadách ve včelínech.

(EB)

Květnové hrátky

Vítáme vás při dalším řešení úkolů nejen pro členy včelařských kroužků. Vaše náměty a připomínky uvítáme na mailové adrese jan.podpera@gmail.com

Soutěž

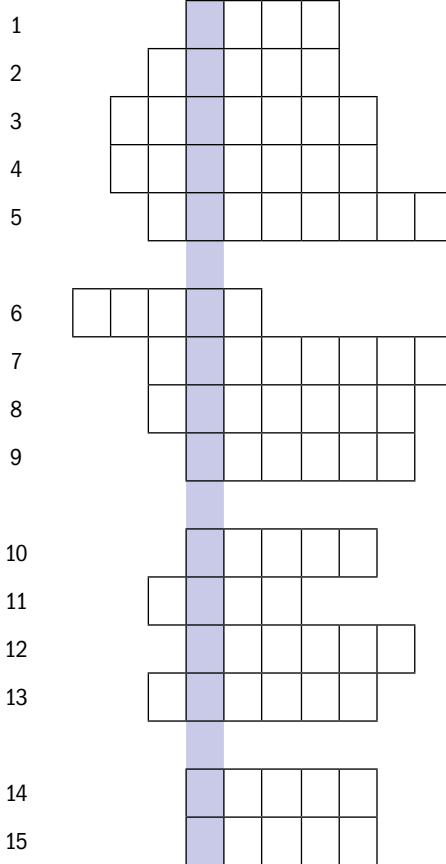
Od začátku školního roku 2018/2019 probíhá v každém čísle Včelařství až do červnového čísla 2019 nějaký soutěžní úkol (nebo úkoly). Ze správných odpovědí každý měsíc vylosujeme jednoho výherce, který získá drobné ceny.

Odkaz na zadávání odpovědí najdete na stránkách svazu (www.vcelarstvi.cz) a také na stránkách kroužku mladých včelařů ve Mšeně (<http://sites.google.com/site/kmvm seno>).

Soutěžní doplňovačka

V tajence se dozvíte jednu pranostiku na měsíc květen.

1. Barva, kterou budeme značit matky v roce 2021.
2. Životní stadium včely, během něhož dochází k přeměně larvy v dospělce.
3. Na začátku vývoje včely je _____, které do buňky naklade včelí matka.
4. Aktivita včel, během kterých si na plátech předávají informace o zdroji včelí pastvy. Uveďte zdvojnásoběný název.
5. Během jarních proletů včely vyprazdňují svůj _____ vak.
6. Největší včela v úlu.
7. Děj, při kterém larva mění svou „košilku“, která je tuhá a nedokáže růst. Tento děj probíhá během vývoje larvy čtyřikrát.
8. Nejpočetnější „druh“ včel v úlu.
9. Včela, která se líhne z neoplozeného vajíčka.
10. Plocha, kde si včely předávají informace pomocí včelích tanečků.
11. V buňkách plástů se vyvíjí _____ různého stáří.
12. Sladká šťáva, kterou produkují květy pro přilákání hmyzích opylovatelů.
13. Co použil včelař, jestliže otevřel ráno medníky a v nich nebyly včely?
14. Název váhy, kterou včelař může zjišťovat medné přírůstky ve včelstvu.
15. Vývojové stadium včely (druhé po vajíčku).

Skrývačky

V následujících větách hledejte pojmy, které souvisí se včelami. Co o nich víte?

1. Lupy ležely v šuplíku.
2. Cukr máme doma v komoře.
3. Amálka zalije drobnou květinu.
4. Mnoho vos kroužilo kolem hnízda.

Přesmyčky

V následujících přesmyčkách hledejte činnosti včel i včelstev.

1. ORNJEÍ
2. ÁNEÍRP
3. ÁÉTÍNL
4. HÁNÍDÝC

Botanika

Doplňte do textu chybějící pojmy.

Na fotografii vidíte kvetoucí pole rostliny, která se jmenuje _____. Její _____ je vysoce kvalitním zdrojem bílkovin. Z jejího _____ včely vyrábějí med, který se dá poměrně snadno pastovat. Ze semen této plodiny se lisuje _____, který se používá k potravinářským i technickým účelům. V současné době se rostlina používá i pro výrobu _____, které jsou součástí prodáváných benzínů.

Roháček se včelařskou tajenkou

V tajence vám vyjde jistý produkt. Zkuste o něm zjistit, jak se vyrábí.

1. TAJENKA
2. Soubor pravidel slušného chování ve společnosti
3. Přímý úder v boxu
4. Přípravek na mytí oken
5. Bílé pečivo používané k výrobě obložených chlebičků
6. Anglická zkratka pro význam „Mezinárodní telefon a telegraf“
7. Chemická značka sodíku
8. Spojka

Vybraná řešení z minulého čísla

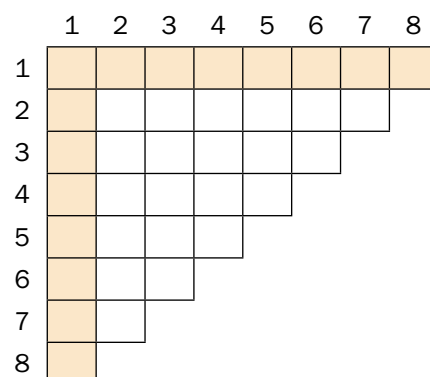
Roháček se včelařskou tajenkou
V tajence vyšel „trubec“.

Kvízové otázky
1b; 2b; 3c; 4c; 5a; 6b; 7a; 8c

Přesmyčky
1 – varroáza, 2 – mor včelího plodu, 3 – nosematóza, 4 – zvápenatění včelího plodu

Vylosovaný
výherce
soutěže

Březen
Anna Zalabáková,
13 let
VKM Třebenice

Kvízové otázky

- Kolikrát se larva včely během svého vývoje svléká?**
 - jednou
 - dvakrát
 - třikrát
 - čtyřikrát
- Čím uzavrou dělnice buňku, kde se napřimuje larva?**
 - prodyšným voskovým uzávěrem
 - neprodyšným voskovým uzávěrem
 - orodýšným uzávěrem z propolisu
- Co zabraňuje larvě v matečnicku vypadnutí?**
 - medový povlak buňky
 - botulotoxin
 - bílkovina apalbumin
- Důležitou složkou výměšků hltanové žlázy včely je enzym invertáza. K čemu slouží?**
 - Přispívá k rychlejšímu vysoušení medu.
 - Štěpí sacharózu na jednodušší cukry – glukózu a fruktózu.
 - Přidává se do medu pro vysoký obsah vitaminů.
- Co jsou Malpighiho trubice?**
 - Obstarávají vylučování zplodin z těla včely.
 - Teče jimi med do buněk plástů.
 - Těmito trubicemi proudí včelí jed do žihadla.
- Včela označuje svou polohu svým feromonem. Kde se ale vyrábí?**
 - ve voskových žlázách
 - v tukovém tělese
 - v Nasonově žláze
- Kolik má včela párů tzv. voskových zrcadélek?**
 - dva
 - tři
 - čtyři
 - pět
- K čemu včele slouží tři jednoduchá očka?**
 - k prostorovému vnímání
 - k vnímání intenzity světla
 - k ostrému vidění

Včelky

Jak vyrůstají a žijí?

Německý originál této půvabné knížky vyšel v roce 2009, u nás v překladu Lucie Pittnerové v edici Poznáváme přírodu až o devět let později. Autoři Friederun Reichenstetter (text) a Hans-Günther Döring (ilustrace) si „vypůjčili“ čerstvě vylíhnuté včelí děťátko, které doprovází děti na fascinující cestě včelím světem. A nenásilnou formou jim ukazuje, jak je včelstvo organizováno, jak a proč včely sbírají nektar či jak vzniká med. A když se potom konečně narodí nová královna, tak to začíná být teprve zajímavé.

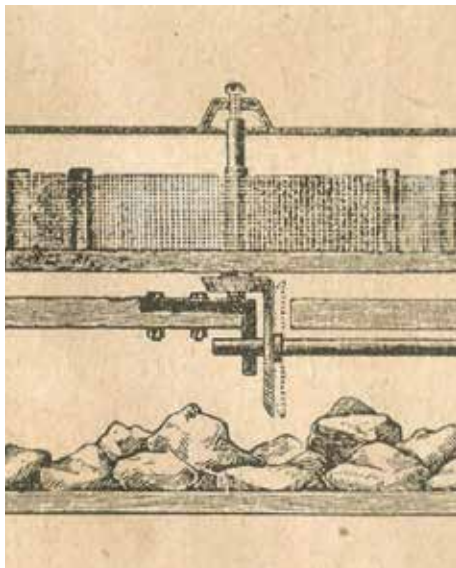
Jak se včelka narodí, Jak je vybudován včelí úl, Matka při svatebním letu, Jaké úkoly mají včely, Kdo jsou nepřátelé včel, Jak včely opylují rostliny, Proč dávají včely žihadla a mnoho dalších, dokonce i Rekordy ze světa včel, to jsou jen namátkou vybrané názvy zajímavých témat, jimiž je publikace zaplněná od začátku až do konce. Pro začínající malé včelaře je tato publikace skvělou učebnicí, která by neměla chybět v knihovně žádného včelařika.

(PK)

Osmisměrka

V osmisměrce hledejte části a vnitřní orgány včely. Zkuste si namalovat tělo včely a nalezené části do něho umisťovat.

M	O	Z	E	K	H	R	U	Ď	X	O	L	D	A	H	I	Ž
V	O	S	K	Č	K	O	Š	Í	Č	E	K	K	V	Ě	T	Y
Ú	L	O	E	H	L	T	A	N	X	K	E	D	U	L	A	Ž
L	K	S	N	A	S	O	N	O	V	A	Ž	L	Á	Z	A	Q
O	L	Ú	Ú	E	J	L	S	K	P	K	E	Č	E	D	A	Z
O	Ú	L	C	L	Ú	Í	A	R	Á	Á	A	L	Y	P	L	N
Ú	L	D	V	O	S	A	C	S	Š	S	R	V	L	Ú	E	Ú
L	R	M	E	D	V	Ě	D	E	O	E	O	A	A	R	Ú	N
S	A	N	S	T	Ř	E	V	O	N	R	Ň	S	V	L	L	A
A	T	E	L	Ú	A	L	D	A	S	U	K	Y	Ú	L	H	T
T	R	C	V	Ý	K	A	L	O	V	Ý	V	Á	Č	E	K	L
S	O	Í	V	Z	D	U	Š	N	I	C	E	L	Í	P	A	H
Ú	A	J	N	O	H	A	X	A	F	M	Y	L	O	M	E	H

Ad Někde je chyba (Včelařství č. 4, str. 140)

NEPOROVNÁVEJME ITALSKÉ HRUŠKY S ČESKÝMI JABLKÝ

Pan Vladislav Machek zřejmě dosahuje velmi nízkých výnosů medu, když považuje průměrný 15kg výnos za svůj standard. V dubnovém čísle Včelařství si posteskl, že od poloviny 19. století se průměrný výnos medu nijak nezvýšil. Vycházel z článku Jany Lunerové o vynálezci medometu Františku Hruškovi v březnovém Včelařství, kde byl citován jeho výrok o dobrých výsledcích jeho včelstev. Připomeňme, že major Hruška včelařil v severní Itálii a to se včelou italskou. Uvedený výsledek

11–16 kg medu na včelstvo byl považován za špičkový. V našich současných podmínkách bychom s takovýmto špičkovým výsledkem neobstáli. Takže porovnáváme-li okresní průměr Vladislava Machka, vycházející z hlášení včelařů, s poukazem na špičkový výkon včelstev Františka Hrušky a uvědomíme-li si, že včelaříme ve střední Evropě a ne v Itálii a že chováme kraňku a ne vlašku, tak už jen zbývá konstatovat, že chovatelé dosahující takovýchto nízkých výnosů jsou opravdoví nadšenci, kteří včelaření provozují jen pro své potěšení a nikoliv pro hospodářské výsledky.

Pavel Cimala

Napsali jste nám

Vážená redakce,
dovolu, abych reagoval na krátký článek, který jste publikovali v časopisu Včelařství č. 1/2019 na stránce 10, dole pod značkou (nk). Autor zde hovoří o přípravku Pictor a popisuje své uspokojení nad zjištěním, že se jedná o pro včely neškodný přípravek.

Žádný chovatel včel přirozeně nemůže být klidný při použití jakéhokoliv postřiku. Zejména v dnešní době, kdy se používá stále sofistikovanější chemie a postupně se odhalují negativní dopady i těch původně nejserióznějších a údajně bezpečných přípravků.

Chtělo by se říci, že to nemůže být nic strašného, vždyť jde jen o fungicid (proti houbovým chorobám). Uvedený přípravek by si nejspíš zasloužil zpřísnit klasifikaci. Ostatně jen si přečtete příslušný bezpečnostní list, který je volně přístupný na internetu. Dočtete se v něm, že přípravek nebyl pro včely klasifikován. To znamená, že nebyla provedena studie o škodlivosti pro včely, jelikož včela přý není cílový organismus. Z toho určitě neplyne, že je přípravek pro včely zcela neškodný, a tedy nepotřebuje žádná omezení.

V praxi se přípravek běžně masivně aplikuje v době za letu včel do plného květu řepky. A to v takovém množství, aby se jemný aerosol dostal i do cílových spodních pater porostu.

Podle mého pozorování (i dalších včelařů) se účinky na včelách rozhodně projevují. Sice méně nápadně a v delším časovém období, ale v konečných fázích velmi negativně. Na první pohled vypadá postřik sice bezpečně, ale časem působí (jak zjišťujeme) chronické otravy. Do úlů se dostává prostřednictvím přeživších kontaminovaných včel létatavek, pylu, nektaru a vody.

S takovými plíživými otravami si neví rady ani vyšetřující pracovníci státní správy (SVS, ÚKZÚZ). Jednak nejde o zřetelný masivní úhyn a za druhé také proto, že přípravek není úředně klasifikován jako nebezpečný pro včely. To znamená, že v zákoně neexistuje opora pro opodstatněné vyšetřování. Potenciální následné vyšetřování je v těchto případech zbytečné, komplikované a negativně narušuje osobní vztahy mezi zemědělci a včelaři.

Také nesouhlasím s představou, že záleží na přístupu obou stran, tedy vzájemné domluvě a dohodě mezi uživatelem přípravků a včelaři. Musím konstatovat, že i přes postupný posun v legislativě a nedávnou úpravu administrativních opatření ve většině případů stále zůstává včelař pouze pasivním pozorovatelem.

Ze zkušenosti vlastní i dalších chovatelů víme, že tento fungicidní přípravek způsobuje dlouhodobé fatální narušení vývojových cyklů u veškerého otevřeného včelího plodu. V praxi to vypadá tak, že matka sice klade, ale po mnoho dní (někdy až 3 týdny) je otevřený plod silně redukován pro jeho poškození. Co znamená pro včelí společenství výpadek významného množství nové generace, to potvrdí každý chovatel. Při vyšší koncentraci ojediněle způsobuje neplodnost a ztráty matek a taktéž ztráty ostatních dospělých včel a trubců. Samozřejmě, rozsah a trvání negativních účinků závisí na intenzitě kontaminace úlového prostředí, na denní době aplikace přípravku, klimatických podmínkách a vzdálenosti stanoviště od ošetřované plochy, popř. použitím mixu přípravků.

Jsem přesvědčen, že negativní dopady nadměrného používání pesticidů v zemědělství dříve či později přimějí společnost svůj tolerantní postoj přehodnotit a dojde

k jejich zásadnímu omezení. Otravy včelstev jsou jen jeden z mnoha problémů a nezpůsobují škodu pouze včelařům, ale jde o komplexnější problém s újmou a důsledky pro celý ekosystém i potravinové zdroje.

V současné situaci je nutné zavést alespoň minimální realizovatelné opatření (kompromis pro včelaře). A sice aby aplikace všech přípravků probíhala alespoň v době mimo letovou aktivitu včel a mimo dobu plného květenství. Dále je bezpodmínečně nutné dodržovat stávající bezpečnostní předpisy a omezit mixování přípravků. Než dojde k zásadnímu přehodnocení, je nutné tyto postupy účinně vymáhat a kontrolovat.

Vlastimil Bryl,
předseda ZO ČSV Raspenava

Vážená redakce,

chtěl bych vám touto cestou poděkovat za vaši vstřícnost při publikování pozvánky na Včelí dny na Sofronce 2019. Věřte, že není nic horšího než investování značného úsilí, času a prostředků do akce, na kterou pak přijde minimum lidí. A to jenom z důvodu,

že se informace o jejím pořádání nedostane k široké včelařské veřejnosti. Kromě toho vám musím poděkovat ještě za jednu věc. Tou jsou velmi hodnotné příspěvky v časopisu, který mě opět začíná více bavit. Je pro mne zdrojem potvrzení si svých praktic-

kých zkušeností a získání jiných, mnohdy velmi zajímavých informací. Z časopisu se vytratil pel-mel, má hlavu a patu, půdorys, který bych neměnil.

S pozdravem Miloš Hanus

Medové slavnosti v Hrádku u Nechanic

Rádi bychom vás pozvali na 3. ročník neziskových a veřejně prospěšných Medových slavností, které se uskuteční 29. 6. 2019 na státním zámku Hrádek u Nechanic od 9:00 do 17:00 hodin. Během celého dne je pro vás připraven bohatý program, jehož součástí budou mimo jiné živé včely, medárna, která bude situována do jedné ze zámeckých místností, apiterapeutická poradna, ochutnávka medů a medovin a medová snídaně. Nebudou chybět gastronomické speciality z medu, jako jsou medová zmrzlina, klobásky na medu, medové palačinky, čerstvé medové pivo a další dobrot. Pro děti jsou připraveny ukázky vystoupení živých zvířat z našich dvorů, divokého ptactva, a také včelařské pásmo a včelí dílničky s odměnou pro každé dítě. V průběhu akce vám bude hrát dobová kapela Bohemian Bards. Na řadu přijdou i ukázky řemeslné výroby a zámeckým nádvořím vás provede hrabě Harrach s paní hraběnkou a zámeckou družinou. Akce bude zakončena koncertem kapely Kantoři.

Těší se na vás včelaři ZO ČSV Nechanice

Včelí dny na Sofronce 2019

Čtvrtý ročník akce, která se postupně stává tradiční, je určen pro děti z mateřských a základních škol, širokou veřejnost a samozřejmě pro včelaře. I když se hlavní program bude konat o víkendu 8.–9. 6. 2019, akce začíná již ve čtvrtek 6. 6. v dopoledních hodinách. V té době budou v Arboretu Sofronka dvě skupiny dětí z mateřských škol, odpoledne pak opět dvě skupiny ze školních družin a v pátek dopoledne to budou dvě třídy ze základní školy. Speciální program pro děti pod názvem „Putování se včelkou Bídou po dětské včelí stezce“ se uskuteční především v sobotu a poté i v neděli. Včelka Bída je hrdinka omalovánek s názvem Včelkovánky, jejichž autory jsou RNDr. Štěpánka Dlouhá, PhDr. Jiří Matl (text) a Krystýna Sataryová (ilustrace) a které malé děti obdrží po absolvování stezky. V této souvislosti bude rovněž vydán speciální leták, který bude distribuován v rámci možností do mateřských škol v Plzni.

Miloš Hanus

3. ROČNÍK VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ A NEZISKOVÉ AKCE

MEDOVÉ SLAVNOSTI NA HRÁDKU U NECHANIC
VĚNOVANĚ PAMÁTCE VČELAŘE JAROSLAVA TESAŘE

V SOBOTU 29. ČERVNA 2019 OD 9:00 DO 17:00 HOD.

Oslavte sladce svůj první prázdninový den na nádvoří zámku Hrádek u Nechanic, kde poznáte, jak chutná pravý český med a zabavíte se u toho Vy a Vaše rodina

Připravili jsme pro Vás:

- medovou snídaně od 9:00 do 11:00 hod.
- medové i gastronomické speciality a možnosti použití medu v kuchyni
- soutěž o nejlepší med a medovinu včetně ochutnávky a možnosti nákupu
- živé ukázky včel a vytlačení medu, naučíme Vás, jak poznat kvalitní med
- ukázky ochrany lesa PEFC a význam včel pro opylování krajiny
- ukázky myslivosti, chovatelství a přehlídky v královéhradeckém kraji
- prezentace regionálních potravin a řemeslné výroby
- vystoupení dětských souborů MŠ Osice a MC Nechanice

Zábava pro dospělé: ochutnávka nejlepšího medu a medovin, ukázka živých včel a vytlačení medu bez strachu ze žihadla. Gastronomické speciality: medové pivo, medové zmrzlina, křivice na medu a mnoho dalších speciál. Živá hudba, příjemné posezení, posuvná historka, regionálních výrobů a přehlídku a výstavu včelařství.

Zábava pro děti: hravé formy poznání ochrany lesa a přírody. Živá včelí stezka s úkoly a dětskou dílničkou. Sokolníci, kraso hop, psi agility, zvířata z našich dvorů ČSCH Sečidky.

Speciální hosté akce: hrabě Harrach, paní hraběnka se zámeckou družinou a řádnicí.

Parkoviště k dispozici.

Více informací o akci najdete na stránkách www.medoveslavnosti.cz

Vstupné: 40 Kč pro děti i dospělé. Pro děti do 7 let vstup zdarma.

Hlavní pořadatel: Základní organizace ČSV Nechanice.

Sponzoři:

Správa veřejného statku města Plzně, Arboretum Sofronka ve spolupráci s ČSV z. s. ZO Plzeň – střed a ČSV z. s. ZO Nýřany pořádají v rámci akce „Vikend otevřených zahrad“

Včelí dny 2019 na Sofronce

Program

8. června – sobota 10:00 – 12:00 / 13:00 – 15:00
Praktická apiterapie a použití včelích produktů při různých onemocněních (přednáší Diplomovaný apiterapeut paní Alexandr Barkov, absolvent nejvyššího lékařského apiterapeutického vzdělání v Rusku.)

14.30 – 17.00 Speciální program pro děti „Putování dětskou, včelí stezkou“ (dětské hry, tvořivá dílnička)

9. června – neděle 10:00 – 12:00
Nemoc včel (přednáší MVDr. Martin Kamler z Výzkumného ústavu včelařského DoI)

Na co se můžete těšit?

- včelařská naučná stezka s odborným výkladem prosklený klát (úř z dutého stromu)
- nekovový úl, neboli medná kráva (menší verze)
- včelín pro apiterapii
- prosklený školní úl
- socha Sv. Ambrože, patrona včel a včelařů
- ukázka včelařských pomůcek včetně dobových a různých typů úlů

Arboretum bude v obou dnech otevřeno od 09:00 – 17:00 hod. V sobotu i v neděli bude po celý den možnost volných prohlídek také naučné stezky. Každý den budou v 11:00 a v 15:00 prohlídky arboreta s odborným výkladem, včetně možnosti návštěvy horní plochy s prvky pro výuku lesní pedagogiky a zookoutka s další zvíř.

Vstup volný

V květnu 2019 slaví...

102 let

Ambruzová Anděla · ZO Radiměř

98 let

Fogl Stanislav · ZO Choceň
Jurzykowski Ludvík · ZO Dolní Lomná

97 let

Třešňák Jaroslav · ZO Teplice

96 let

Černý Miloslav · ZO Písek
Klanica Vladimír · ZO Šternberk

95 let

Dlouhý Vladimír · ZO Starý Svojanov
Havláková Anežka · ZO Tichá
Kozák Jan · ZO Ivanovice na Hané
Merunka Konstantin · ZO Kaplice
Tůma Václav · ZO Litvínov

94 let

Nejezchleb Stanislav · ZO Blansko

93 let

Holejšovský Evžen · ZO Ostrava-Zábřeh
Matyáš Zdeněk · ZO Přerov I

92 let

Červík Antonín · ZO Holešov
Dolejš Karel · ZO Lanškroun
Jurček Evald · ZO Hlučín
Kalinová Marie · ZO Vémyslice
Kubíková Libuše · ZO Pačejov
Vlček Josef · ZO Strašice

91 let

Dupal Alois · ZO Brno-Židenice
Kos Stanislav · ZO Staré Sedliště
Švub Zdeněk · ZO Jeseník
Trojan Stanislav · ZO Plzeň střed

90 let

Bradáč Václav · ZO Kamenický Šenov
Hlaváčková Eva · ZO Kolín
Lysický Zdeněk · ZO Prostějov
Musil Vladimír · ZO Loket
Petáková Vlasta · ZO Příbram
Soukup Alois · ZO Heřmanova Huť
Šach sen. Stanislav · ZO Karlovy Vary
Šišková Anna · ZO Holešov
Tauberová Božena · ZO Mikulášovice
Trnková Helena · ZO Praha 2
Valášek Josef · ZO Nechanice
Veleta Miloslav · ZO Humpolec

85 let

Balhárek Miloslav · ZO Holčovice
Bárta Jan · ZO Volary
Bárta Ladislav · ZO Nový Bor
Budský Václav · ZO Kostelec nad Černými lesy
Bunčec Alfréd · ZO Petřkovice

Caha Jan · ZO Třebíč
Dalecký Stanislav · ZO Hlinsko
Dymáček Zdeněk · ZO Radiměř
Holenda Václav · ZO Červená Řečice
Juráš Antonín · ZO Pozděchov
Karel Vladimír · ZO Příbram
Kašný Jan · ZO Napajedla
Kavan Jan · ZO Netolice
Konopík Jan · ZO Město Touškov
Kovařík Josef · ZO Velemín
Kristek Josef · ZO Čáslav
Kunc Karel · ZO Jaroměřice nad Rokytinou
Macháček Miroslav · ZO Třebíč
Marek Václav · ZO Záboří u Blatné
Motl Antonín · ZO Svitavy
Ostárek Rudolf · ZO Vřesina
Purgert František · ZO Dřevohostice
Rolínek Jaroslav · ZO Planá nad Lužnicí
Rudolf Karel · ZO Nový Bydžov
Sládek Jaroslav · ZO Chánovice
Staněk st. Václav · ZO Horšice
Šuba Stanislav · ZO Nový Jičín
Tesař Adolf · ZO Police u Jemnice
Vejnár Jaromír · ZO Lomnice nad Popelkou

80 let

Babor Zdeněk · ZO Zdice
Bodlák Lubomír · ZO Moravské Budějovice
Bönsch Rainer · ZO Hostinné
Buben Karel · ZO Moravská Třebová
Čermák Vladimír · ZO Žlutice
Drábek Antonín · ZO Drahotuše
Duchon Antonín · ZO Odry
Fiurášek František · ZO Nový Jičín
Gajdoš Jaroslav · ZO Hošťálková
Gašpar Ludevít · ZO Radonice
Hajtlerová Marie · ZO Vsetín
Haluza Jaroslav · ZO Prostějov
Havlík Vladimír · ZO Vranov nad Dyjí
Hejný Petr · ZO Myslkovice
Holina Zdeněk · ZO Jesenný
Hrachovec Stanislav · ZO Janovice
Janík Svatopluk · ZO Hodonín
Jelínek Josef · ZO Kácov
Jokič Uroš · ZO Červený Kostelec
Kaplanová Věra · ZO Hejnice
Klimenta Zdeněk · ZO Hostinné
Konečný František · ZO Knínice u Boskovic
Košťál Bohuslav · ZO Ústěh
Kott Václav · ZO Nová Cerekev
Krob Václav · ZO Nesuchyně
Kříž Pavel · ZO Žďár nad Sázavou
Kubáč Antonín · ZO Podhoří
Kufa Alois · ZO Mosty u Jablunkova
Labaj Vladislav · ZO Bystřice nad Olší
Lisa Karel · ZO Humpolec
Mach Jiří · ZO Příkosice
Machura Antonín · ZO Přerov I
Malina Josef · ZO Soběchleby
Novotný Vlad. · ZO Nová Říše
Pešek Hanuš · ZO Jarov
Pilař František · ZO Chotěboř

Preclík Josef · ZO Dobré u Dobrušky
Rajn Vladimír · ZO Nový Knín
Richter Josef · ZO Jičín
Rojíková Květoslava · ZO Moravské Budějovice
Rousová Miroslava · ZO Žamberk
Rozkošný Václav · ZO Prostějov
Rudolf Jiří · ZO Úpice
Šiška Jaroslav · ZO Vizovice
Štemberger Marijan · ZO Brno-Bohunice
Toman Jan · ZO Dolní Kralovice
Tůma Jaromír · ZO Ústěh
Uchytilová Marie · ZO Městec Králové
Vacek Zdeněk · ZO Světlá nad Sázavou
Vejs st. Jaroslav · ZO Hořice
Veverka Josef · ZO Čejč
Vinkler Jan · ZO Holešov
Vopálka Jan · ZO Litomyšl
Weinzetl Jan · ZO Litomyšl
Zapletal Jaroslav · ZO Šumperk
Žitník Václav · ZO Hradešice

75 let

Alán Jan · ZO Vyškov
Bali-Jenčík Juraj · ZO Jaroměř
Bartoník František · ZO Hodonín
Bartoš Jaroslav · ZO Krásná Hora nad Vltavou
Bartoš Zdeněk · ZO Mnichovo Hradiště
Berhan Stanislav · ZO Předměřice nad Jizerou
Boháč Jiří · ZO Liberec
Bosák Jan · ZO Štědrá
Brabec Jan · ZO Kojetín
Brýl Miroslav · ZO Čechovice
Bulant Jiří · ZO Zlín-Malenovice
Bureš Bohuslav · ZO Mimoň
Čibulka Jiří · ZO Hradec nad Moravicí
Čáslavka Josef · ZO Chrudim
Čelikovský Vlastimil · ZO Velké Popovice
Daňhel Václav · ZO Pernarec
Dědek Vladimír · ZO Načeradec
Dočkal Antonín · ZO Šardice
Doležal Jiří · ZO Velká Bíteš
Drahotský Jiří · ZO Dvůr Králové nad Labem
Ducháček Zdeněk · ZO Radim
Egermaier Vratislav · ZO Plzeň střed
Foretník Antonín · ZO Uherské Hradiště
Frömmel Antonín · ZO Mohelnice
Gregor Karel · ZO Chrudim
Groh Ladislav · ZO Lázně Bělohrad
Hanusová Marie · ZO Suchdol nad Lužnicí
Heckelová Anežka · ZO Javorník
Horsák Alois · ZO Lukov
Hrádek Jaroslav · ZO Želeč
Hrubcová Jiřina · ZO Stráž nad Ohří
Hynek Ladislav · ZO Milevsko
Chlup Josef · ZO Doubravice nad Svitavou
Janáček Ladislav · ZO Havlíčkova Borová
Janda Ferdinand · ZO Nýrsko
Jany Vítězslav · ZO Chvalšiny
Jezbera František · ZO Sobčice
Junek Jiří · ZO Jablonné nad Orlicí
Kalcovský Václav · ZO Litoměřice
Klika Jaroslav · ZO Olbramkostel

Klon Antonín · ZO Moravská Třebová
 Knotek Antonín · ZO Valašské Klobouky
 Kobližka Jan · ZO Planá nad Lužnicí
 Kodejš František · ZO Sedlčany
 Kozák František · ZO Měčín
 Krejsa Stanislav · ZO Litomyšl
 Křenek Jaroslav · ZO Štěnovice
 Kučera Jan · ZO Mšec
 Kukol Karel · ZO Suchdol nad Odrou
 Kulesa Josef · ZO Vítkov
 Kuta Václav · ZO Litomyšl
 Kyncl František · ZO Krouna
 Lískovcová Marie · ZO Volenice
 Liskovský Karel · ZO Červený Kostelec
 Malach Zdeněk · ZO Moravské Budějovice
 Malina Václav · ZO Zbýšov
 Malina Vladimír · ZO Soběchleby
 Mališka Ivan · ZO Karlovy Vary
 Málková Jaroslava · ZO Trhová Kamenice
 Martinák Josef · ZO Vřesina
 Mednanský Jan · ZO Kyjov
 Motyčka Jan · ZO Lanškroun
 Nedvídek Vladimír · ZO Zdiby-Klečany
 Němec Ladislav · ZO Chotěboř
 Newrzella Jindřich · ZO Vřesina
 Nitka Miroslav · ZO Klimkovice
 Nováková Jitka · ZO Jarov
 Očadlík Vojtěch · ZO Holešov
 Odstrčil Miloslav · ZO Lelekovice
 Ort Jiří · ZO Heřmanův Městec
 Pačes Zbyněk · ZO Černošice
 Petráš Bohumil · ZO Štamberk
 Poláček Josef · ZO Pozoříce
 Polívka Stanislav · ZO Zbýšov
 Rešl Miroslav · ZO Olomouc
 Rohrová Marie · ZO Kutná Hora
 Sikora František · ZO Těrlícko
 Sklenář Antonín · ZO Struhařov
 Soural Karel · ZO Zábřeh
 Stárek Jaroslav · ZO Čáslav
 Strbačka František · ZO Halenkov
 Suda Jaroslav · ZO Štěkeň
 Svoboda Stanislav · ZO Rožná
 Svoboda Jaroslav · ZO Borohrádek
 Šašková Milena · ZO Strážov
 Šíma Jan · ZO Benešov
 Šimáček Vladimír · ZO B. n. L.-Stará Boleslav
 Šindler Milan · ZO Libhošť
 Štulz Karel · ZO Toužim
 Tkadlec Petr · ZO Vsetín
 Tláskal Jan · ZO Nové Město nad Metují
 Tomášek František · ZO Doubravice n. Sv.
 Valenta Jan · ZO Petrovice u Sušice
 Velechovský Josef · ZO Dětenice
 Velík Ladislav · ZO Fulnek
 Vrbas Ladislav · ZO Rožná
 Zatřepálek Pavel · ZO Libiř

70 let

Bartes Pavel · ZO Moravské Budějovice
 Bauer František · ZO Jemnice
 Bečičková Tamara · ZO Javorník
 Bednář Vladimír · ZO Záměl-Potštejn
 Benš Petr · ZO Ostrava-Poruba

Bestvina Jan · ZO Dobruška
 Brabec Čestmír · ZO Peruc
 Bradáč Václav · ZO Žlutice
 Budín Antonín · ZO Náměšť nad Oslavou
 Cabáková Marie · ZO Zubří
 Celnar Matěj · ZO Velké Němčice
 Červenka Josef · ZO Úvaly
 Domiterová Marie · ZO Zátor
 Dosedělová Marta · ZO Březová nad Svitavou
 Filip Pavel · ZO Knínice u Boskovic
 Filka Josef · ZO Rájec a okolí
 Flíček Miroslav · ZO Soběslav
 Halada Jan · ZO Rakovník
 Havlík Jan · ZO Příbram
 Henzl Vladimír · ZO Chrudim
 Hofman Jiří · ZO Štáhlavy
 Hofmeister Josef · ZO Kdyně
 Hruša Miroslav · ZO Pardubice
 Hýbl Vojtěch · ZO Zábřeh
 Hýl Karel · ZO Stará Ves nad Ondřejnicí
 Choulík Josef · ZO Hradec u Stoda
 Jetleb Miloslav · ZO Luže
 Kantor Miroslav · ZO Vlašim
 Klement Milan · ZO Luže
 Klíč Alois · ZO Staré Město u Moravské Třebové
 Kňap Karel · ZO Dobříš
 Knapík Jiří · ZO Mniší
 Kochman Jiří · ZO Starý Plzeňec
 Kolář Antonín · ZO Jindřichův Hradec
 Košťál Zdeněk · ZO Lysá nad Labem
 Kralič Jaroslav · ZO Kynšperk nad Ohří
 Krčál Vladimír · ZO Luka nad Jihlavou
 Křenek Aleš · ZO České Budějovice
 Kubík Jan · ZO Znojmo
 Kudela Zdeněk · ZO Velká Polom
 Kuchař Stanislav · ZO Sloup v Mor. Krasu
 Leško Ondřej · ZO Jablonné nad Orlicí
 Linhart Miloslav · ZO Dolní Počernice
 Lukšovský Adolf · ZO Lhenice
 Maděra Petr · ZO Liberec
 Mach Ladislav · ZO Jilemnice
 Machota Josef · ZO Nymburk
 Majdl Josef · ZO Čížová
 Marek Ivo · ZO Morávka
 Marek Vojtěch · ZO Dačice
 Mathon Miloslav · ZO Zdounky
 Matoušek Jindřich · ZO Kutná Hora
 Michal Jan · ZO Rožmitál pod Třemšínem
 Navara Vladimír · ZO Velké Opatovice
 Netík Karel · ZO Karlovy Vary
 Neuwirth Vlastimil · ZO Kaznějov
 Ondra Květoslav · ZO Jakubčovice nad Odrou
 Petera Oldřich · ZO Smiřice
 Plášil Jaroslav · ZO Vodice
 Poslušný Miroslav · ZO Drevníky
 Pršala Miloslav · ZO Hořice
 Rafaj Miroslav · ZO Vyškov
 Roskovec Bedřich · ZO Nýřany
 Rotter Miroslav · ZO Frenštát pod Radhoštěm
 Rybáková Věra · ZO Doksy
 Rychlý Jaromír · ZO Těrlícko
 Samec Jan · ZO Malšice
 Sehnoutka Vratislav · ZO Smiřice
 Schäfer Hugo · ZO Ústí nad Labem

Odešli z našich řad

Ambrož František (70) · ZO Boršov nad Vltavou
 Augustin Miroslav (72) · ZO Žďár nad Sázavou
 Blatský Karel (57) · ZO Soběšice
 Beseda Josef (62) · ZO Dačice
 Červeňák Stanislav (98) · ZO Vyškov
 Čížek Jan (64) · ZO Křemže
 Dunovský Václav (65) · ZO Štěkeň
 Dvořák Václav (73) · ZO Cheb
 Franta Karel (78) · ZO Vacov
 Janura Josef (85) · ZO Choustník
 Král Josef (83) · ZO Cheb
 Lacina Bohuslav (87) · ZO Svitavy
 Míka Milan (84) · ZO Jindřichův Hradec
 Písař Jaroslav (70) · ZO Jindřichův Hradec
 Musil Josef (93) · ZO Svitavy
 Štafa Svatopluk (88) · ZO Javorník
 Šturala Karel (95) · ZO Velké Karlovice
 Teplý Vlastimil (64) · ZO Hrob Osek
 Vejnar Jaromír (84) · ZO Lomnice nad Popelkou
 Zecha Josef (85) · ZO Vranová Lhota
 Zeman Josef (83) · ZO Dlouhá Ves

Čest jejich památce

Schrotter Jaroslav · ZO Opava
 Schulz Jan · ZO Hradec nad Moravicí
 Slanina Josef · ZO Drásov
 Sochůrek Jiří · ZO Ledeč nad Sázavou
 Soukup Stanislav · ZO Lochovice
 Strapek Karel · ZO Rýmařov
 Sušil Zdeněk · ZO Holice
 Šauer Ivan · ZO Zatec
 Šebková Ludmila · ZO Tachov
 Šidlík František · ZO Velký Ořechov
 Škoch Pavel · ZO Petrovice
 Škrabánek Antonín · ZO Uherské Hradiště
 Šlais Václav · ZO Čivice
 Šmerák Václav · ZO Krňany
 Šnajdr Oldřich · ZO Žďár
 Šrůtek Josef · ZO Studnice
 Štípek Břetislav · ZO Klobuky
 Šubr František · ZO Lázně Bělohrad
 Tileček Pavel · ZO Kozlovice
 Tomančák Antonín · ZO Ostravice
 Tresler Václav · ZO Nový Jičín
 Trnková Jindra · ZO Humpolec
 Ušák Václav · ZO Lovosice
 Vávrová Milada · ZO Vimperk
 Večerek Jaromír · ZO Opava
 Vejčík František · ZO Němčice
 Veselý Bohumil · ZO Hořepník
 Vilím Jiří · ZO Vodňany
 Viskot Jan · ZO Uherčice
 Vlach Zdeněk · ZO Opařany
 Vojtas Rudolf · ZO Česká Skalice
 Vokálek František · ZO Vysoká u Mělníka
 Vrabel Milan · ZO Fulnek
 Vrtal Pavel · ZO Třebíč
 Zdeněk Antonín · ZO Žichovice
 Zeman Miloslav · ZO Stříbro
 Zima Jiří · ZO Týn nad Vltavou

**Jubilantům
upřímně blahopřejeme!**

Návštěvníci loňské oslavy mohli mimo jiné vidět i prosklený úl

Světový den včel v Černošicích

Ano, i včely mají svůj den. Světový den včel se od roku 2018 slaví na podnět slovinských včelařů 20. května. Tedy v období, kdy u nás včelstva zažívají maximální rozvoj.

V loňském roce jste naši oslavu tohoto významného dne mohli navštívit v sobotu 26. května na nádvoří Centra Vráž. Kdo přišel, viděl úly a další včelařské vybavení. Oslavu navštívilo i několik zahraničních zájemců. V letošním roce opět pořádáme podobnou, avšak rozsáhlejší akci. Oslava Světového dne včel je spojena s oslavami 105. výročí

založení Základní organizace ČSV Černošice. Akce bude probíhat od pátku 24. května do soboty 25. května 2019 v Kulturním sále Centra Vráž v Černošicích. Páteční dopoledne je vyhrazeno školním a předškolním dětem a v sobotu v 9 hodin zahájíme slavnostně výstavu. Následovat bude příjem vzorků medu do soutěže o Černošický med 2019, které ohodnotí sami návštěvníci výstavy. Uskuteční se populární přednášky pro návštěvníky s volnou diskusí. Dále předvedeme odlévání figurek ze včelího vosku, vystavíme úl s živými včelami a vyhodnotíme dětskou výtvarnou soutěž. Celou akci ukončíme po vyhlášení vítězů soutěže o Černošický med.

RNDr. Ivan Babůrek

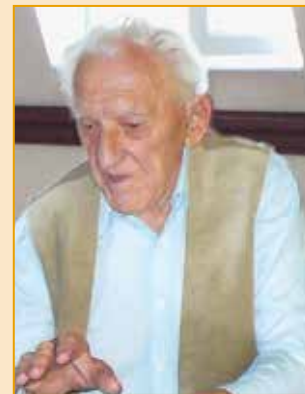
Životní jubileum přítele Karla Lupy

Začátkem letošního roku oslavil významné životní jubileum, 80. narozeniny, přítel Karel Lupa. Stále aktivně pracuje jako předseda ZO ČSV Šenov a to již od roku 1985. Pětapadesát členů naší ZO se na něj může kdykoli obrátit s prosbou o radu či pomoc při řešení včelařských problémů. A to díky zkušenostem, které nasbíral ve své 58leté včelařské praxi. Sám stále pečuje o svých 37 včelstev. Jako učitel včelařství pravidelně pořádá kurzy chovu matek i pro členy z jiných organizací. Coby člen OVV Ostrava se v dřívější době účastnil jednání OVV Frýdek-Místek a RV ČSV, kde zastával různé funkce. Do dalších let Ti, vážený předsedo, přejeme hodně pevného zdraví, osobní spokojenosti a radosti z včelařské činnosti.

Za výbor ZO ČSV Šenov jednatel Lubomír Masnica

Zdeněk Lysický slaví 90!

Dne 26. 5. 2019 oslaví pan Zdeněk Lysický 90 let. Včely chová již od roku 1954, kdy mu brzy po svatbě připadlo na starost 30 včelstev. Od roku 1996 až dosud je důvěrníkem ZO Hlučkov v okrese Prostějov. Nyní má již jen několik včelstev pro svoji potěchu a radost z práce s nimi. Tímto mu přejeme mnoho dalších sil a kvalitního medu.

Vnuk Petr a všichni z rodiny

Odešel do včelařského nebe

Ve věku nedožitých 101 let, v rodině mezi svými blízkými, odešel dne 26. března 2019 do včelařského nebe Václav Barnáž z Újezda u Kasejovic na Plzeňsku. Narodil se tři týdny před rozpadem rakousko-uherského mocnářství. O včely se staral až do svých devadesáti let. Rodinná včelstva teď ošetřuje jeho dcera Marie Motejzíkova. V posledních deseti letech se vždy zajímal o novinky ve včelařství a těšil se na nové číslo časopisu Včelařství. Loni ke stým narozeninám převzal z krajského výboru ČSV svažové vyznamenání a odznak Vzorný včelař. K mimořádnému životnímu jubileu mu ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová poslala blahopřejný dopis.

(red)

Odešel přítel Václav Dušek

Dne 8. května 2019 by přítel Václav Dušek oslavil 74. narozeniny. Osud tomu však nechtěl a přítel Dušek, dlouholetý člen ČSV, odešel na odpočinek po nemoci začátkem prosince roku 2018. Včelaření se věnoval od dětství, kdy začal navštěvovat kroužek včelařů v Hronově.

S krátkou přestávkou včelařil po celý život. Držel se hesla, že člověk se musí neustále vzdělávat, a tak navštěvoval různé přednášky a semináře. Byl to člověk milý, hodný a dobrosrdečný. Byl ochotný poradit začátečníkovi a ukázat mu taje včelaření. Věnujme mu prosím tichou vzpomínku. Děkuji.

Jiří Gajdoš

Poznejte a pěstujte: Jeřáb

Pomůžete nejen sobě a včelám, ale i celé přírodě

PRO ČLOVĚKA:

- Strom do alejí a stromořadí pro menší korunu a nízké nároky na pěstování; od nížin až do hor
- Vhodný do remízků, jako průkopnická a meliorační dřevina; parková dřevina v řadě kultivarů; rychle rostoucí, krátkověká lesnická dřevina
- Zdroj jedlých plodů (vitamin A, C, organické kyseliny, sorbit, třísloviny; v lidovém léčitelství – projímavý a močopudný účinek, antirevmatikum)

PRO PŘÍRODU:

- Plody jako potrava pro 32 druhů ptáků a další živočichy
- Hnízdní prostory

BOTANICKÁ CHARAKTERISTIKA:

- Strom vysoký kolem 15 m
- Listy střídavé, lichozpeřené, až 20 cm dlouhé
- Bíložluté květy ve velkých chocholičnatých latách, vydávají charakteristický pach
- Plody kulovité malvičky – jeřabiny, jasně červené (dozrávají koncem srpna až v září); mají trpkou svraňovou chuť

Jeřáb je ochránce domů, plodnosti a života. Jeřáb se umísťuje nad dveře, aby chránil před neštěstím.

Ve starogermánské mytologii byl zasvěcen bohu hromu Donarovi.

Hrál také roli v obřadech druidů – z jeho kůry získávali černou barvu na roucha pro obřady při novoluní.

České jméno pochází z ruského slova rjabina, latinský název je odvozen z keltského sor, což znamená trpký, kyselý.

JEŘÁB PRO VČELU

Doba květu:	KVĚTEN–ČERVEN	
Zdroj nektaru:	množství	0,42 mg/květ
	cukernatost	57,6 %
Zdroj pylu:	množství, kvalita	střední zdroj, snůška podněcuje rozvoj
	barva rousků	

VČELA PRO JEŘÁB

Opylování je základní předpoklad tvorby plodů a dalšího šíření dřevin.

Jeřáb obecný (ptačí)
Sorbus aucuparia

